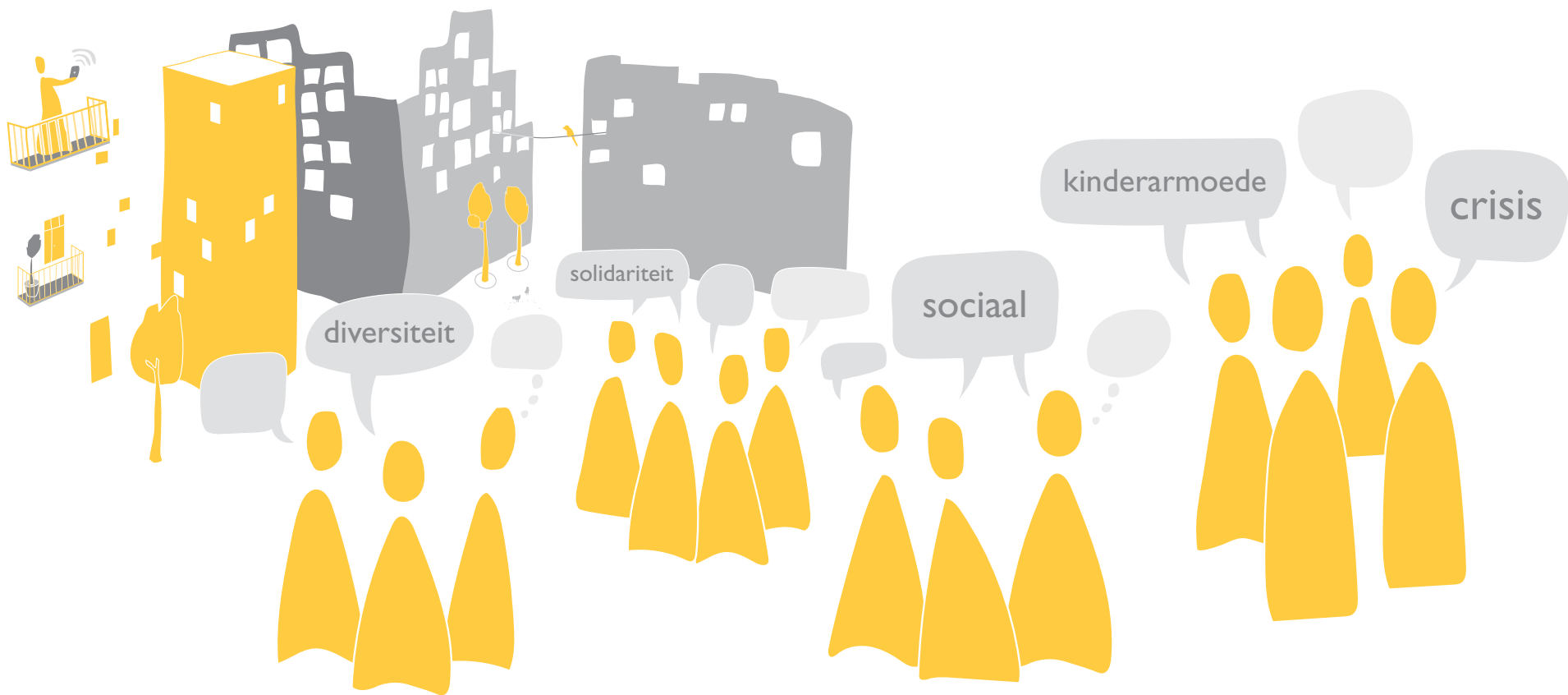

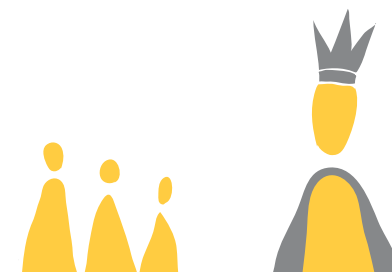

JAARVERSLAG 2013

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

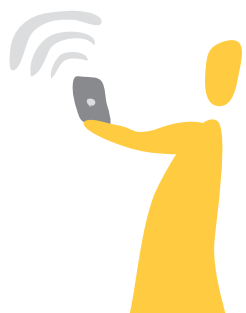
EEN JAAR VAN MAATSCHAPPELIJK DEBAT

INHOUD

VOORWOORD

Woord van de Voorzitter	2
Enkele opvallende cijfers voor het jaar 2013 ..	5
Voorstelling van het budget	6

ANDERS WERKEN

Managementplan 4: Beter Samen Leven	7
Het nieuwe werken	7
Anders converseren	9
Een engagement voor een beter milieu	11

EEN JAAR VAN MAATSCHAPPELIJK DEBAT

Jaarboek Armoede 2013	12
Solidair Wonen	14
Open Platformdag van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale uitsluiting	14
GAS-bemiddeling in de praktijk en het nieuwe wetsvoorstel – Praktijk en perspectieven	15
Leidraad voor sociale clausules in overheidsopdrachten in België	15
De federale strijd tegen de armoede en de rol van de ervaringsdeskundigen	16
Solidariteit en diversiteit: voor een sociaal stedelijk beleid	16

SOCIALE INVESTERINGEN VOOR GROEI EN COHESIE

Europees investeringspakket: minimumloon, dakloosheid en kinderarmoedebestrijding	17
Strategieën voor actieve insluiting	22
Innovatie in de economische sector bevorderen	27
Grootstedenbeleid: stedelijke gebieden menselijker maken	28

DE WERKING VAN DE OCMW'S ONDERSTEUNEN

Preventie van sociale fraude en inspectie	32
Administratieve vereenvoudiging	34
Statistisch observatorium	37

Wie zijn verleden niet kent, heeft geen toekomst

Een decennium geleden werd de **POD Maatschappelijke Integratie** boven de doopvont gehouden. Sindsdien hebben wij dag na dag ingezet op een participatieve aanpak voor het uitbouwen van sterke sociale cohesie.

Julien Van Geertsom
Voorzitter

Het directiecomité

Op donderdag 13 december 2012 gaven we de aftrap voor een debat over het tienjarig bestaan van het Recht op Maatschappelijke Integratie. De dag was goed gekozen. Dertien bleek geen ongeluksgetal te zijn. Integendeel. Het evenement had heel wat weerklank in de media gekregen en was de prelude van een reeks activiteiten die het maatschappelijke debat over onze beleidsthema's mogelijk maakten. Centraal stond onze intentie om te sensibiliseren rond de strijd tegen de armoede om zo de strijd er tegen op te drijven.

«Wie zijn verleden niet kent, heeft geen toekomst. Daarom beslisten we een boek over 10 jaar Recht op Maatschappelijke Integratie en 10 jaar POD Maatschappelijke Integratie te schrijven. We trokken lessen uit het verleden en richtten onze blik naar de toekomst.»

Het tweede debat startte in **januari** met de voorstelling van het derde Jaarboek Armoede. De impact van de financiële en economische crisis, het armoedebestrijdingsbeleid en de werking van de OCMW's vormden onze rode draad. De centrale gast spreker Hugh Frazer, coördinator van het netwerk van onafhankelijke experts die de Europese Commissie adviseren, kwam tussen met een gewaardeerd pleidooi om nog meer te investeren in een sociaal Europa.

Februari stond in het teken van de studiedag "Solidair Wonen". We presenteerden de studieresultaten over nieuwe samenlevingsvormen en solidair wonen. Het colloquium droeg bij tot de aanpak van de daklozenproblematiek in zowel de grote als middelgrote steden en het voorkomen van domiciliefraude.

In **maart** vond de "Open dag van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting - EU 2020" plaats. Samen met onze stakeholders en andere overheden stippelden we beleidslijnen uit en maakten we de balans op van de realisaties van het Belgisch Europees Voorzitterschap waar we in 2010 een actieve rol in hadden gespeeld.

Nog datzelfde voorjaar organiseerden we een colloquium over de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). Het verlagen van de leeftijd was in de samenleving een uiterst gevoelig thema. Daarom stond onze studiedag vooral in het teken van de GAS-bemiddeling. Wanneer deze bemiddeling goed wordt aangewend, kan de GAS-procedure een instrument zijn om jongeren opnieuw kansen en perspectieven te bieden. Ook dit komt nu eenmaal de sociale cohesie ten goede.

Ook op het vlak van activering en het Europees Sociaal Fonds (ESF) lieten we van ons horen. In samenwerking met de koepels van de sociale economie organiseerden we een drukbezochte studiedag over het sociaal ondernemerschap en gaven we een leidraad uit voor sociale clausules in overheidsopdrachten: een praktische hulp voor lokale overheden en iedereen die deelneemt aan aanbestedingen.

In het najaar stond de rol van de ervaringsdeskundigen in Armoede en Sociale Uitsluiting binnen de federale overheidsdiensten centraal. Zowel Staatssecretaris Maggie De Block als de Staatssecretaris voor Ambtenarenzaken Hendrik Bogaert namen het woord en pleitten voor een uitbreiding van het project. Bovendien werd het project in Vilnius tijdens het Europees congres van de overheidsdiensten als een Europese goede praktijk naar voor geschoven.

2013 werd afgesloten met een studiedag over diversiteit en stedenbeleid. Onze minister Jean-Pascal Labille had het in zijn redevoering over solidariteit als bindende kracht bij uitstek in de stad van de toekomst.

Al onze activiteiten hebben een weerslag gehad op zowel nationaal als op internationaal niveau.

Dat was vooral erg duidelijk op het Europees niveau. Dankzij de Open Platformdag schakelden we een versnelling hoger en trachtten we het Europees beleid een gewijzigde koers te doen varen.

«Een economisch paradijs bouw je niet op een sociaal kerkhof. In het kader van de EU2020 strategie, werden 5 doelstellingen geformuleerd op zowel economisch, sociaal als ecologisch vlak. Vandaag de dag stellen we vast dat het economische aspect primeert en alles op besparingen gericht is.»

Een sociaal investeringsbeleid is immers noodzakelijk om banen te creëren voor onze jongeren. In welk Europa leven we wanneer blijkt dat in Spanje en Griekenland 50% van de jongeren werkloos zijn? Een Europa waarin 24% van de jongeren werkloos is waar kinderarmoede toeneemt. Gelukkig zijn er tekenen dat het tij aan het keren is. Onder meer het "social investment package" dat Laszlo Andor, Europese Commissaris voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie heeft uitgewerkt, kan een stap in de goede richting zijn. Hierin zitten trouwens de **drie prioriteiten** van het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (2010) vervat.

De **eerste prioriteit** is de invoering van een kaderrichtlijn voor het vastleggen van een minimuminkomen in elke lidstaat. Dit voorstel had de sceptici niet kunnen overtuigen, maar bracht het debat wel op gang. Vandaag willen we samen met het Europees Netwerk Armoedebestrijding en Sociale Uitsluiting (EAPN) en met de onderzoeksinstituten het minimuminkomen bovenaan de agenda plaatsen. Ons project over de referentiebudgetten (REMI/REDI) speelt hierin een essentiële rol.

De **tweede prioriteit** is de strijd tegen de kinderarmoede. Sinds het Belgisch Voorzitterschap vroegen wij met aandrang een officiële aanbeveling van de Europese Commissie om de strijd tegen kinderarmoede te stimuleren en op Europees niveau te coördineren. Deze aanbeveling is nu een belangrijk onderdeel van het social investment package en heeft ons nationaal plan voor de kinderarmoedebestrijding ondersteund. We zijn één van de weinige lidstaten die deze Europese richtlijn in praktijk hebben.

Ook onze **derde prioriteit**: een gezamenlijke aanpak van de daklozenproblematiek, heeft een weerslag gehad op zowel het Europese als het Belgische beleid, via het project Housing First.

Wij hebben ongetwijfeld een aantal zaken in beweging gebracht. Daartoe gebruikten wij niet alleen de klassieke kanalen. We maakten ook gebruik van de nieuwe media. We hebben de eerste stappen naar online discussies gezet.

Er is met de uitvoering van het vierde managementplan (MP4) nog een hele weg af te leggen om het luik 'Anders werken, anders converseren' uit te voeren. Maar zowel binnen onze organisatie als er buiten raakt het gebruik van nieuwe media zoals Yammer, ingeburgerd. Tegelijk stellen we vast dat onze eerste aanzet tot het uitwisselen van goede praktijken via LinkedIn zijn doel niet gemist heeft: meer dan 100 OCMW 's namen deel aan het debat. We hebben discussiegroepen opgericht, goede praktijken uitgewisseld en debatten gelanceerd. Ook de kleinste OCMW 's en de verder van Brussel gelegen OCMW 's worden dankzij deze nieuwe media betrokken.

« Met het MP4 zetten we alweer een stap voorwaarts. Telewerk en anders werken om onze stakeholders nog beter te dienen. Dit is de lijn die we in 2014 verderzetten. »

Uiteraard mogen we onze dagelijkse werking niet uit het oog verliezen. Dankzij het vierde managementplan kunnen we ook deze opdracht met veel enthousiasme, nieuwe ideeën en uitdagende projecten uitvoeren. En dit aan de hand van onze waarden: respect, kwaliteit en klantgerichtheid, gelijkheid van kansen en diversiteit en openheid voor verandering.

We richten ons op het ondersteunen van de werking van de OCMW's.

Dag na dag hebben wij hard gewerkt aan de uitvoering van het beleid.

Naast onze ESF¹-projecten voor de integratie van de ROMA hebben we ROMED2² gelanceerd, een cruciaal vormingsprogramma voor de verankering van het beleid via bemiddeling op lokaal niveau. Deze aanpak wordt door de Commissie trouwens als goede praktijk bestempeld.

¹ Europees Sociaal Fonds

² ROMED2 zal verder lokale Roma gemeenschappen ondersteunen in participatie door middel van brugfiguren, terwijl ROMACT zal focussen op het vermogen van lokale en regionale autoriteiten om projecten rond Roma inclusie te ontwikkelen en te implementeren.

De eerste fase van het project "MediPrima" voor de automatische terugbetaling van de medische kosten is bijna afgerond. Deze fase die al eerder afgewerkt had moeten zijn, liep door de verouderde informaticatoepassingen van de ziekenhuizen een lichte vertraging op. Samen met onze stakeholders hebben we dit ingewikkeld project in goede banen kunnen leiden.

Ons project "elektronisch sociaal verslag" sloot aan bij het streven naar administratieve vereenvoudiging en nam een belangrijke plaats in als maatregel tegen de sociale fraude. Een doeltreffend preventiebeleid ten aanzien van sociale fraude, is het beste middel om komaf te maken met misbruik. Een goed uitgevoerd sociaal onderzoek verzekert dat zij die rechten hebben, er daadwerkelijk van kunnen genieten, en dat wie geen rechten heeft, ze ook niet krijgt.

Er staan ons tal van uitdagingen te wachten. De cijfers liegen niet: het aantal leefloongerechtigden neemt toe; de armoede raakt nu ook de middenklasse die haar hypothecaire leningen steeds moeilijker kan afbetalen; kinderarmoede neemt toe en zelfs centrumsteden worden met daklozen geconfronteerd.

2013 was voor onze POD een emotioneel geladen jaar; dat ten einde liep met het heengaan van een groot man wiens leven één lange strijd voor sociale rechtvaardigheid is geweest. Nelson Mandela zei: "Armoede wordt veroorzaakt door de mens en kan dus ook door de mens worden tenietgedaan. Dit is een kwestie van sociale rechtvaardigheid". Tijdens de afscheidsceremonie voor Madiba stelde Barack Obama: "Elke Zuid-Afrikaan, elke wereldburger moet zich afvragen hoe hij Madiba's levenslessen in zijn eigen situatie kan toepassen." Ook wij moeten dagelijks deze vraag stellen.

Julien Van Geertsom

Voorzitter

Wat doet de POD Maatschappelijke Integratie?

In de loop van 2013 ontvingen **152.050**
personen minstens één keer een leefloon.

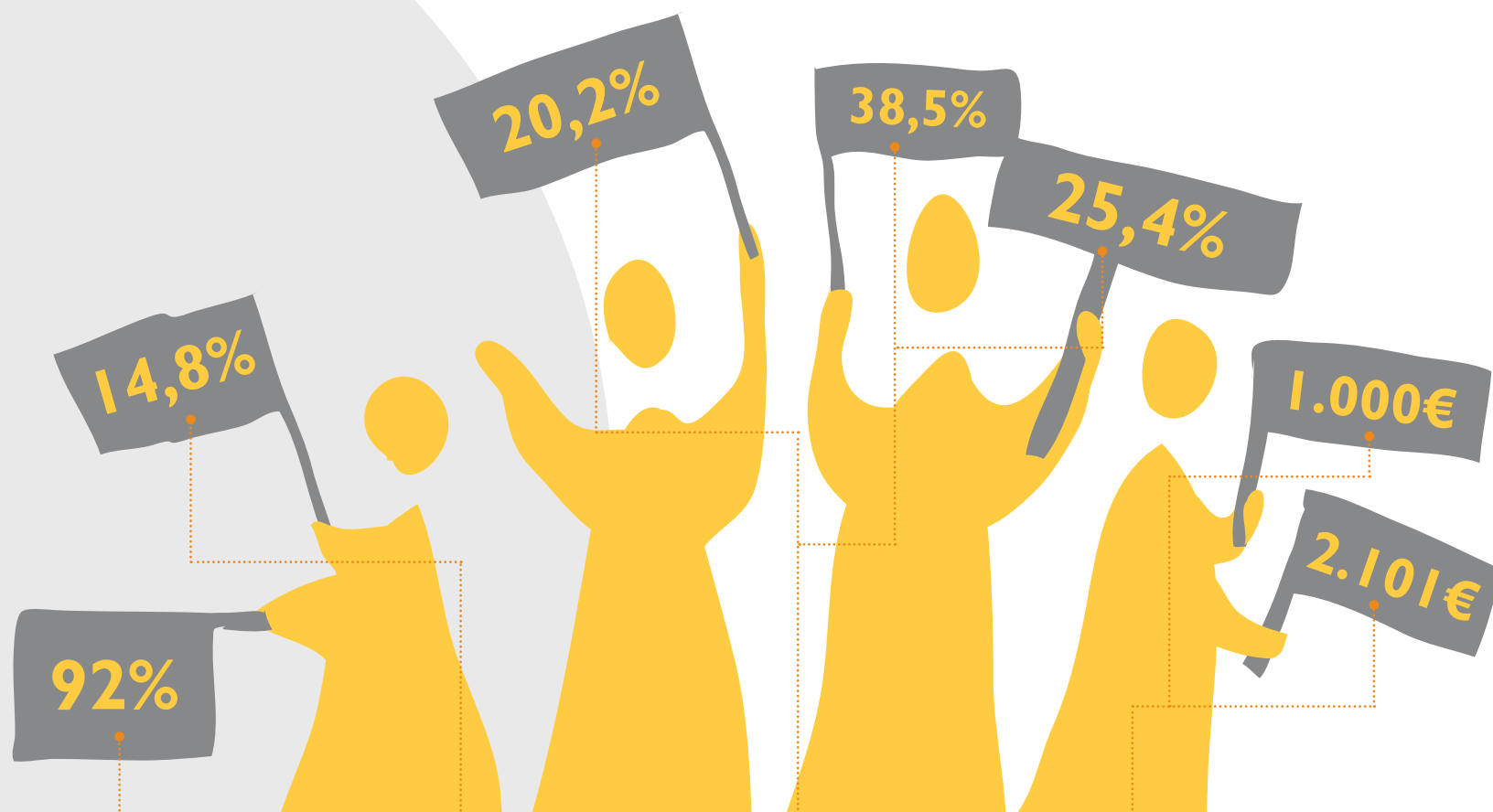
Het leefloon werd maandelijks aan gemiddeld
98.650 personen toegekend.

Energiearmoede

Energiearmoede (meer dan 10% van het inkomen gaat naar energiekosten) treft **750.000** gezinnen. Meer dan een vijfde van de personen die het risico lopen in de armoede terecht te komen, ondervinden moeilijkheden om zich te verwarmen. Tussen 2005 en 2013 zijn de consumptieprijsen voor energieproducten met 44% gestegen.

Het aantal rechthebbenden op het sociaal tarief is toegenomen van **158.000** in 2009 tot **394.977** in 2013, wat neerkomt op een stijging van 150%.

Enkele opvallende cijfers voor het jaar 2013

De resultaten van de tevredenheidsenquête van de POD Maatschappelijke Integratie tonen een aanzienlijke vooruitgang. 89% van de partners van de POD zijn over het algemeen tevreden. Bovendien zijn 92% van de bevroegde personen tevreden over het kennisniveau en de expertise van onze medewerkers.

Armoede

In België leeft 14,8% (1.616.000 personen) van de bevolking onder de armoedegrens.

Dit percentage loopt op tot 15,3% en 20,8% wanneer rekening wordt gehouden met materiële deprivatie en zwakke arbeidsintensiteit.

Getroffen personen

Armoede treft in het bijzonder jongeren en ouderen. Armoede valt ten deel aan 20,2% van de 65-plussers en 38,5% van de eenoudergezinnen.

Bij mensen zonder opleiding bedraagt het armoederisico 25,4 %.

Bedragen

De armoederempel is gelijk aan 60% van het gemiddeld inkomen. Dit komt in 2010 neer op 1.000 euro per maand voor een alleenstaande en 2.101 euro voor gezinnen bestaande uit twee volwassenen en twee kinderen.

Overzicht van onze begroting

Net als 2012 werd 2013 gekenmerkt door besparingen die werden gerealiseerd via een verstrengde budgettaire behoedzaamheid. Deze bestond voornamelijk uit kredietblokkeringen en verzwaren van de uitgavenprocedures. Dit leidde tot een onderbenutting van de beschikbare kredieten.

Deze toegewezen kredieten bedroegen in 2013 **1.712.094.000** euro, wat overeen komt met een stijging van 3% ten opzichte van 2012.

1% gaat naar projecten en werking in het kader van het Europees Integratiefonds en het Europees Sociaal Fonds die beiden gefinancierd worden vanuit de Europese Commissie.

Zo'n 90% van het budget van de POD MI gaat naar de zogenaamde grote posten: de terugbetalingen aan OCMW's in het kader van het Recht op Maatschappelijke Integratie en de wet65 (Recht op Maatschappelijke Hulp), alsook de dotatie aan Fedasil.

Andere belangrijke beleidsdomeinen zijn de subsidies in het kader van de armoedebestrijding, de sociale economie en het grootstedenbeleid. Onderstaande tabel geeft de belangrijkste posten en beleidsdomeinen weer binnen de organisatieafdeling Maatschappelijke Integratie.

Uitgavenpost / beleidsdomein	Beschikbaar 2013	Beschikbaar 2012	↑↓
Recht op maatschappelijke integratie	752.262.000	727.680.000	+ 3%
Wet65	476.821.000	429.584.000	+ 11%
Grootstedenbeleid	58.179.000	60.232.000	+ 3%
Armoedebestrijding	31.022.000	28.936.000	+ 7%
Sociale economie	2.335.000	2.951.000	- 21%
TOTAAL	1.685.332.000	1.638.548.000	+ 3%

Zoals het ook in 2012 het geval was, werden in 2013 de personeelskredieten opnieuw geblokkeerd met 2%, de werkingskosten met 15% en de investeringskredieten met 20%.

Ondanks deze opgelegde besparingen kon de POD MI alsnog investeren in het project het Nieuwe Werken, dankzij de interdepartementale provisie in het kader van het Optifed-project. Zo werd voor een totaalenvolp van 116.635,27 euro 30 laptops aangekocht, een opleiding voorzien met betrekking tot de sociale media en een opleiding over resultaatgericht leidinggeven. Het project heeft als doel flexibiliteit op de werkvloer te verhogen en een efficiëntere werking van de organisatie en haar medewerkers.

Kijken we dan naar het reële verbruik in onderstaande tabel, dan zien we dat de grootste onderbenutting gerealiseerd werd op de grote posten met een daling van 20% van de terugbetalingen aan OCMW's in het kader van wet65. Deze daling is te wijten aan een daling in de opvang van asielzoekers door de OCMW's.

De uitgaven in het kader van de terugbetalingen Recht op Maatschappelijke Integratie zijn daarentegen gestegen met 6%.

Naar aanleiding van bijkomende initiatieven in de strijd tegen kinderarmoede en de versterking van de winteropvang van daklozen, is ook het verbruik binnen het domein armoedebestrijding met 8% gestegen tegenover van het voorgaande jaar.

De verhoging van het budget voor het Grootstedenbeleid met 6% is te wijten aan een fout uit het verleden die op het begrotingsjaar 2013 werd verrekend, voor een bedrag van 2.229.527 euro. Zonder deze rechtzetting zou de stijging ten aanzien van 2012 slechts 2% bedragen.

In totaal werd in 2013 12% van het beschikbare krediet onderbenut. In 2012 was dit slechts 4%.

Uitgavenpost / beleidsdomein	Verbruik 2013	Verbruik 2012	↑↓
Recht op maatschappelijke integratie	707.798.494,46	670.144.000,00	+ 6%
Wet65	344.282.487,93	428.835.281,30	-20 %
Grootstedenbeleid	57.977.519,01	54.795.587,00	+ 6%
Armoedebestrijding	30.565.040,61	28.936.000,00	+ 8%
Sociale economie	2.188.939,00	2.157.752,00	+ 2%
TOTAAL	1.478.590.718,01	1.573.424.944,23	-6 %

Anders werken

Met het vierde managementplan (MP4) zetten we alweer een stap in de moderniteit. Telewerk en anders werken om onze stakeholders nog beter te dienen. Dit is de lijn die we in 2013 wilden verderzetten.

Nieuw MP4 : Co-design en consolidering

Na 10 jaar van voortdurende veranderingen, wordt er in het vierde managementplan geopteerd voor het consolideren en verdiepen van de lopende initiatieven.

Vooraf het 'anders werken, anders converseren' staat centraal in dit vierde managementplan. Niet als een modieuze gadget, wel als een verdieping van onze participatieve aanpak en een verbetering van onze effectiviteit en efficiëntie.

De participatie van de klanten en stakeholders is sinds het ontstaan van de POD MI een van de speerpunten van het beleid. Wij willen de rol van onze partners in onze werking en projecten verder uitbreiden en vooral intensifiëren, onder meer door gebruik te maken van de mogelijkheden van de sociale media.

De jaarlijkse klantentevredenheidsenquêtes, de halfjaarlijkse provinciale ontmoetingsdagen, de systematische gebruikersgroepen voor nieuwe projecten en de structurele overlegvergaderingen met de Verenigingen van steden en gemeenten, met de beleidscl van de politiek verantwoordelijken, met Fedasil en met de armoede-verenigingen zijn hier voorbeelden van.

Zo bleek uit verschillende bevestigingen dat de partners het gevoel hebben geen impact te hebben op ons beleid en op onze projecten. Onze co-design beperkt zich bovendien al te vaak tot de vertegenwoordigers van de OCMW's, tot de grote OCMW's en tot de OCMW's die de POD snel en makkelijk kunnen bereiken. Partners moeten dan ook op andere manieren betrokken kunnen worden, niet enkel via vergaderingen, en we moeten meer partners kunnen betrekken. Er is nood aan directe uitwisseling, aan andere manieren van converseren.

Ook onze medewerkers verdienen meer erkenning en waardering. Anders werken kan daartoe een belangrijke bijdrage leveren. Thuiswerken verhoogt de kwaliteit van het leven, en tegelijk de kwaliteit van onze dienstverlening aan onze partners.

LETTERLIJK...

Volgens ons kunnen nieuwe werkwijzen worden ingevoerd door activiteiten rond de betrokken personen te organiseren en hen de gelegenheid te bieden zelf te kiezen waar ze hun taken het beste uitvoeren. Onze organisatie moet evolueren naar resultaatgerichte doelstellingen en de personeelsleden de kans geven overal, op eender welk moment en op eender welk toestel te werken (smartphone, tablet, laptop). »

Julien Van Geertsom,

Voorzitter van de POD Maatschappelijke Integratie

Het Nieuwe Werken

LETTERLIJK...

Het nieuwe werken was tot nu toe vooral een project achter de schermen.»

Lars Vandekerckhove, projectleider "Het nieuwe werken"

De POD Maatschappelijke integratie wil een nieuwe manier van werken introduceren met als krachtlijnen het thuiswerk en het dynamic office.

Na voltooiing van het project zal elk personeelslid van de POD MI dat dit wenst en er de mogelijkheid toe heeft in staat zijn om:

- Gemiddeld tussen 1 en 3 dagen per week thuis te werken.
- De vooraf vastgelegde doelstellingen te vervullen die werden vastgelegd door de hiërarchische meerdere zowel kwantitatief, als kwalitatief;
- Zijn tevredenheid te verhogen door, gemiddeld, hogere resultaten aan te tonen dan die van de

vorige 3 jaren tijdens de interne tevredenheids-enquête.

Hiermee wil de POD MI onder andere:

- Tegemoetkomen aan de vraag van de medewerkers door een beter evenwicht tussen werk en privéleven mogelijk te maken;
- Bijdragen aan de maatschappelijke doelstelling van duurzame ontwikkeling;
- Efficiënter gaan werken door een verhoogde motivatie

De POD MI werkt voor dit project op drie pijlers:

Eerste pijler: resultaatgericht werken

In 2013 werden alle medewerkers schriftelijk en alle leidinggevendenden mondeling bevestigd over verschillende elementen zoals personeelsplanning, rolverdeling, competentiebeheer, leiderschapsstijl, organisatiebetrokkenheid en procesbeheer. Een diagnose en implementatieplan werd opgesteld. Op basis van dit plan werden vier workshops ingericht voor onze leidinggevendenden waarbij op elke dag een ander thema rond het begeleiden van een team centraal werd gesteld. Aansluitend op deze workshops kregen de leidinggevendenden die dat wensten de kans op 3 individuele coachingssessies op basis van een persoonlijk ontwikkelingsplan.

Via dit traject werden alle leidinggevendenden voorbereid op het resultaatgericht werken in het algemeen en met aandacht voor hun eigen werkcontext in het bijzonder.

Tweede pijler: structureel telewerk

De invoering van het structureel telewerk binnen de POD MI wordt geregeld door het KB van 22.11.2006 betreffende het telewerk in het federaal administratief openbaar ambt. Ten einde dit KB op een voor de medewerkers passende manier te vertalen, werden er in 2013 op regelmatige basis overlegmomenten georganiseerd op dienst- en organisatieniveau. Dit leidde tot de gids voor telewerk, een document met de bedoeling om de medewerkers te informeren over de aan telewerk verbonden modaliteiten. De ondersteuning, de opvolging en de

randvoorwaarden voor telewerk worden er in besproken. Aangezien deze invoering een wijziging aan het arbeidsreglement betreft, zal de effectieve invoering pas in 2014 kunnen gebeuren.

Derde pijler: verhuis naar een werk-omgeving op maat van de POD MI

De POD MI wenst haar medewerkers van een aangename en kwaliteitsvolle werkomgeving te voorzien, binnen de door de ministerraad voorgestelde oppervlakenorm door het toepassen van de principes van een dynamic office. Zo kiezen de medewerkers een plaats in functie van hun activiteit in een open office omgeving waarbij geen overbodige scheidingswanden meer gebruikt worden.

In 2013 werd de haalbaarheid onderzocht en naar een realistisch alternatief voor de huidige werkomgeving gezocht.

De POD MI stelde daartoe een behoefteprogramma op dat een basisinstrument is om een aanvraag voor een werkruimte in te dienen en dit te kunnen verantwoorden bij de Regie der Gebouwen.

De POD MI hield daarnaast voor elke werkdag de bezettingsgraad bij en telde hoeveel van de voorziene werkplekken op een bepaalde werkdag in gebruik waren. De POD MI kende zo in 2013 een gemiddelde bezettingsgraad van 47%. Op geen enkele dag was de bezettingsgraad hoger dan 70%. Dit doet de POD MI concluderen dat ook met een beperkter aantal werkplekken, alle medewerkers gehuisvest kunnen worden.

Een effectieve verhuis zou ten vroegste in de tweede helft van 2014 kunnen plaatsvinden.

Voor onze medewerkers: welzijn, motivatie en engagement

In 2013 werd een project opgestart om onze contractuele medewerkers de gelegenheid te bieden deel te nemen aan selecties voor statutaire functies die beantwoorden aan de noden van de organisatie. Dit project werd in 2010 gelanceerd met een selectie voor niveau A. Voortaan is er voor de laureaten van deze selecties geen discriminatie meer tussen collega's die dezelfde functie uitoefenen. Deze operatie heeft ook bijgedragen tot het welzijn, de motivatie en het engagement van de medewerkers.

DE POD IN CIJFERS ...

- De POD beschikt over **184** medewerkers, hiervan zijn er **132** statutair en **52** contractueel. Binnen deze medewerkers zijn er **58** mannen en **126** vrouwen.
- **93** medewerkers zijn Nederlandstalig en **91** Franstalig.
- Vervolgens zijn er ook nog de verschillende niveaus; **79** personen zijn niveau A, **27** personen zijn niveau B, **63** personen zijn niveau C en **15** personen zijn niveau D.
- Er werden ongeveer **295** dagen opleiding gevolgd bij OFO en ongeveer **1.500** dagen opleiding buiten OFO.

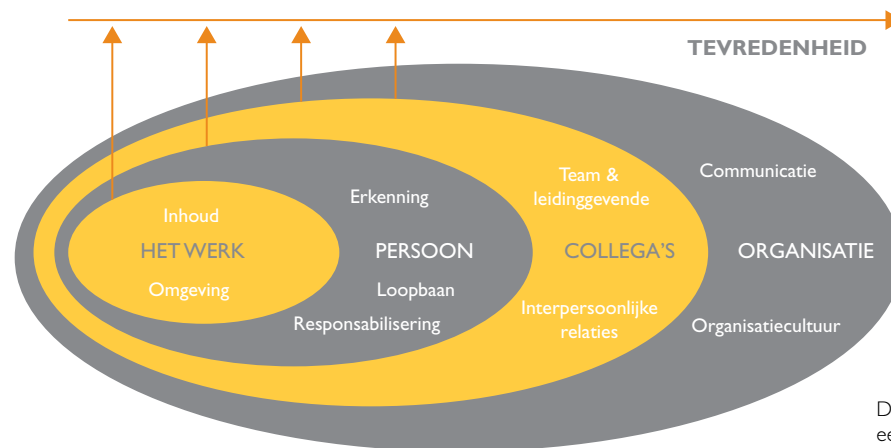
Het totaalbedrag van het personeelsbudget bedraagt **9.083.000€** (fondsen inbegrepen).

Tevredenheid

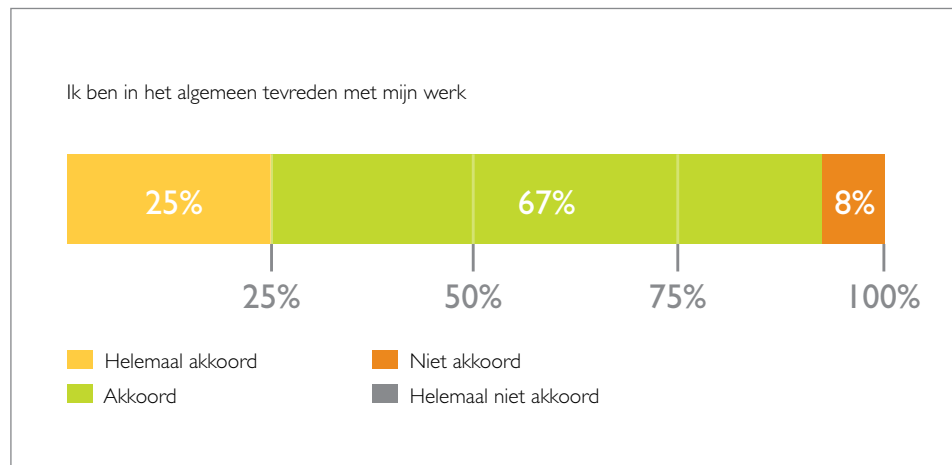
De algemene tevredenheid wordt in de interne tevredenheidsenquête gemeten door de stelling "Over het algemeen ben ik tevreden met mijn job" en het percentage respondenten die het helemaal eens is met deze stelling. De algemene tevredenheid bedraagt 25% tegenover 27,2% voor de gemiddelde benchmark (federale diensten).

Ten opzicht van 2011 is de ontevredenheid afgenomen, van 17% naar 8%. Geen enkele deelnemer heeft de optie 'helemaal niet mee eens' aangevinkt.

De resultaten mogen als zeer positief worden beschouwd en weerspiegelen een gunstige tendens bij de POD MI, zoals ook de andere resultaten aangeven.

De tevredenheidsfactoren die in overweging worden genomen volgen een logica die vertrekt van het individu en geleidelijk de kring rond dat individu uitbreidt.

Welzijn

« Onze organisatie hecht veel belang aan het welzijn van de medewerkers. Gelukkige medewerkers zijn gezonder en loyaler; ze zijn meer gedreven en gemotiveerd. Daarom onderzoeken we wat onze medewerkers gelukkig maakt, om dit te kunnen versterken. En om acties te ondernemen tegen knelpunten die gesignaleerd worden en die niet gelukkig maken.»

Anne-Marie Voets,
Directeur-generaal Algemene diensten

Elk jaar wordt een interne tevredenheidsenquête georganiseerd bij onze medewerkers volgens een standaardvragenlijst die ontwikkeld en verwerkt is door FOD P&O. Zo wordt de anonimiteit gegarandeerd en is vergelijking mogelijk met zowel andere overheidsdiensten

als met resultaten uit het verleden. In 2013 werden aan deze standaard-vragenlijst enkele vragen toegevoegd, als aanzet tot een psychosociale risicoanalyse.

Met bepaalde diensten wordt een opvolgingstraject met een participatieve aanpak van de risicoanalyse voorzien.

De resultaten van de enquête 2013 waren tamelijk positief. Als zeer positief wordt de inhoud van het werk en de omgang met de collega's ervaren. Het is belangrijk om zo dit te behouden en nog te versterken.

De resultaten van de tevredenheidsenquêtes kwamen aan bod tijdens vergaderingen van de stafmedewerkers, de dienst en het personeel. Tevens werden ze besproken met de externe preventieconsulenten en tijdens de werkgroep Welzijn.

Er werden acties ondernomen zoals de invoering, op initiatief van de werkgroep Welzijn, van een welzijnsbarometer, die dit aspect bij onze POD driemaandelijks moet meten.

Invoering van het nieuwe beoordelingssysteem

We zijn overgeschakeld van een ontwikkelcirkel die de ontwikkeling van de loopbaan kwalitatief benadert naar een eerder schools systeem om te meten in hoeverre de doelstellingen worden gehaald. Iedereen is hierbij verplicht zich te houden aan bepaalde voorwaarden, zowel op vlak van timing als met betrekking tot het vastleggen van doelstellingen die veel verder gaan. De omzetting van het nieuwe evaluatiesysteem Crescendo wordt aan alle evaluatoren opgelegd, hetgeen een zware werkbelasting vormt voor de dienst HRM op vlak van opvolging en een poging om de toepassing van het systeem voor iedereen hetzelfde te maken.

HERVORMING VAN DE GELDELIJKE LOOPBAAN

« LETTERLIJK... »

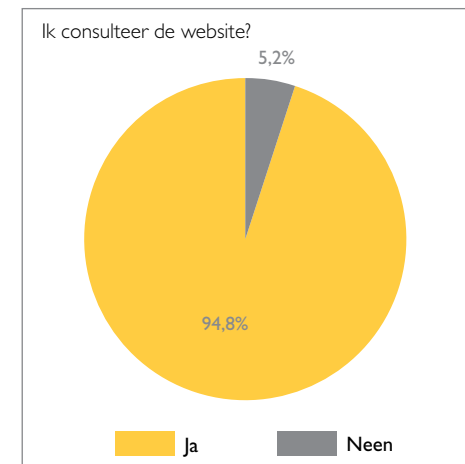
Onze grootste uitdaging was de medewerkers de nodige uitleg geven en hen geruststellen over deze problematiek. Omdat bijna elke situatie anders is, was het immers onmogelijk de vragen van het personeel precies te beantwoorden. We moesten ook een zicht krijgen op alle details van de hervorming. Deze heeft het verband tussen de loopbaan en de evaluatie hersteld, wat dan weer bijdraagt tot het belang van de evaluatiecyclus en de opvolging ervan. »

Alain Druet, Hoofd van de dienst HRM

Anders converseren: nieuwe samenwerkings- en communicatietools

De klanten komen in contact met POD MI via verschillende kanalen: de website, telefoon, fax, e-mail. Wij beantwoorden hun vragen in eerste instantie door informatie ter beschikking te stellen op onze website.

Bij elk van onze partners stellen we een recordaantal raadplegingen van de website vast:

ENKELE OPVALLENDE CIJFERS:

- **158.000** unieke bezoekers op de website
- **12%** bezoekt onze website direct via onze nieuwsbrieven en new flashes
- De meeste mensen bezoeken de startpagina om te kijken of er iets nieuws is. Daarna zijn onderwerpen zowel in het Nederlandstalig als Franstalig over het leefloon enorm populair. Artikel 60 en Mediprima zijn daarna de meest geconsulteerde onderwerpen.
- Het populairste document was de gecoördineerde wetgeving. Uiteraard een belangrijk document voor de OCMW's.
- De projectoproep die de meeste aandacht trok was deze van de sociale economie.

Optimalisatie van de Front Desk: steeds dichterbij de klant

Onze beste link met de klant is ongetwijfeld de Front Desk. Elke vraag die binnenkomt wordt met het bijhorende antwoord geregistreerd en opgevolgd. Dit laat toe om becijferde analyses van het geleverde werk te kunnen uitvoeren.

RESULTATEN IN 2013

De POD Maatschappelijke Integratie heeft **90%** van uw vragen beantwoord volgens de Service Level Agreement (antwoorden binnen maximum twee dagen).

Wij behandelden **40453** tickets (een ticket stemt overeen met een gestelde vraag). Dit cijfer vertegenwoordigt 75% van alle ontvangen vragen (in totaal 54026).

De Front Desk ontving in 2013 **27087** telefoonoproepen. In 2012 waren dat er **25055**.

In de tevredenheidsenquête bij onze partners haalde de Front Desk een score van **85,6**.

Dankzij ons telefonisch onthaal en zijn gestandaardiseerde databank waarborgt de POD Maatschappelijke Integratie onmiddellijk een duidelijk antwoord, of een goed gedocumenteerd antwoord binnen de twee dagen. Om dit resultaat te halen, ontwikkelden we een systeem met niet minder dan 998 Frequently Asked Questions (FAQ).

De POD Maatschappelijke Integratie heeft daarnaast ook heel wat andere communicatietools ontwikkeld om met de partners te communiceren. Dit kan rechtstreeks zoals tijdens de provinciale bijeenkomsten, aan de hand van indirecte ondersteuning zoals op onze talrijke info-

sessies (ESF, Primaweb en veiligheidsconsulenten) of met de brochures die via onze website kunnen worden besteld.

Uitwisseling tijdens provinciale ontmoetingen

De POD is een bevoorrechte gesprekspartner van de OCMW's. Daarom worden ieder jaar **provinciale ontmoetingsdagen** georganiseerd.

De formule van de ontmoetingsdagen heeft door de jaren heen haar kracht bewezen. Dat blijkt uit de tevredenheid van ons publiek, dat hoofdzakelijk uit maatschappelijk assistenten bestaat. In het najaar liet **89%** van de deelnemers weten dat de ontmoetingsdagen aan hun verwachtingen voldoen.

De volgende thema's stonden op het programma van de voorjaarssessies 2013:

- Strijd tegen de sociale fraude
- Studenten en het leefloon
- Voortgang van het project "mediPRIMA" inzake de hervorming van de medische hulp toegekend door de OCMW's
- Barometer Armoedebestrijding
- Uitleg over de versoepling van de regelgeving over partnerschapsovereenkomsten

FOCUS

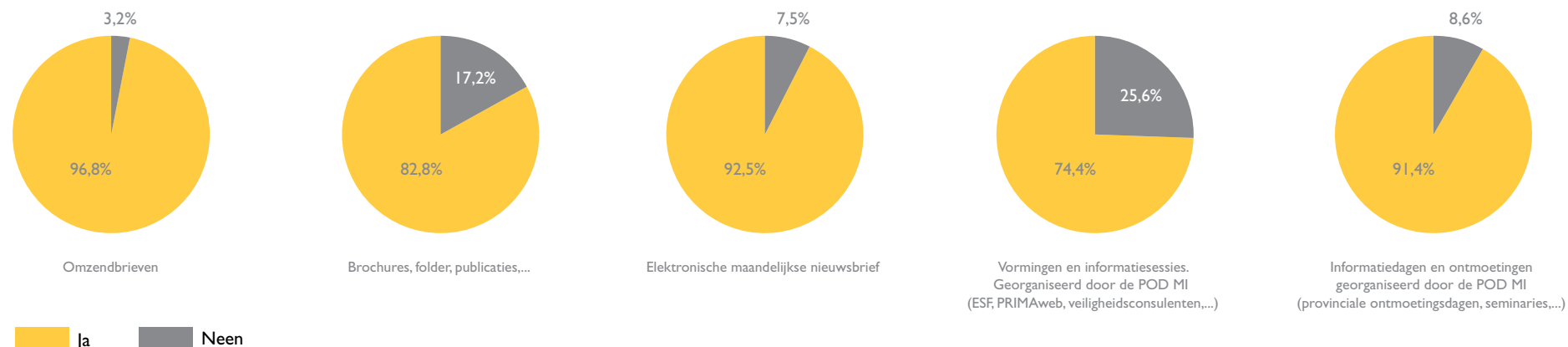
Een gloednieuwe reeks brochures over de sociale grondrechten

De POD Maatschappelijke Integratie publiceert in de periode 2013 tot 2015 tien brochures gericht aan de (potentiële) gebruikers van de OCMW-dienstverlening. De reeks behandelt onderwerpen die tot de bevoegdheden behoren van de POD Maatschappelijke Integratie. De doelstelling is om de OCMW dienstverlening beter bekend te maken en zo de drempel naar het OCMW te verkleinen en de personen die recht hebben op hulp, maar er niet om vragen, te doen afnemen.

In december 2013 verscheen het eerste nummer uit de reeks. Wegwijs in het leefloon gaat in twaalf stappen doorheen het recht op het leefloon. De brochure was het resultaat van een samenwerking met vertegenwoordigers van verenigingen waar armen het woord nemen, OCMW's en ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. Begin 2014 verschijnt de brochure die moet helpen om zelfstandigen die in (financiële) moeilijkheden zitten te helpen de weg naar het OCMW te vinden.

Bij mijn weten gebruikt de POD MI de volgende communicatiemiddelen:

Tot slot heeft de POD MI in het kader van de lancering van zijn vierde Managementplan tevens ingezet op nieuwe aangemaakte samenwerkingstools: netwerken, kennis- en informatie-uitwisseling, enz. Dergelijke tools zijn volledig afhankelijk van het toestel, de locatie en de verbinding en zij vergemakkelijken telewerken binnen de POD MI.

Yammer werd ingevoerd parallel aan ons klassiek internet zodat onze medewerkers efficiënt op afstand met elkaar kunnen samenwerken.

Het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën wordt tevens extern ondersteund om onze klanten beter te dienen zonder angst voor innovatie of verandering. In 2013 werd ook een forum voor de uitwisseling van goede praktijken op LinkedIn opgericht. Een eerste debat ging over de onderbenutting van de enveloppe "kinderarmoede" door de OCMW's. Met niet minder dan 113 leden blijkt deze groep een enorm succes, en tijdens de provinciale ontmoetingsdagen wordt hier-

rond de nodige promotie gevoerd. Aarzel niet je aan te melden via: <http://www.linkedin.com/groups/POD-Maatschappelijke-Integratie-SPP-Int%C3%A9gration-4710198?gid=4710198&mostPopular=&trk=tyah&trkInfo=tas%3Aspp%20int%C3%A9gration%20s%2Cid%3A1-1-1>

Een engagement voor een beter leefmilieu

Een EMAS-certificatie voor energieprestatie maakt integraal deel uit van **het Nieuwe Werken. We zijn dan ook trots te kunnen melden dat ons EMAS-systeem voor het vierde jaar op rij is goedgekeurd!**

De POD behaalde het EMAS-certificaat op 30 augustus 2010. Dit certificaat erkent de efficiëntie van het gebruikte milieubeheersysteem.

Het systeem is bedoeld om onze ecologische voetafdruk op zes vlakken te beperken: gebruik van elektriciteit en papier, verplaatsingen, aankopen en twee subsidieprogramma's voor de steden en de OCMW's. De doelstellingen worden gemeten aan de hand van indicatoren en worden voornamelijk gehaald door sensibilisering van onze medewerkers en partners.

In 2013 keurde de firma AIB-Vinçotte ons EMAS-systeem voor het vierde opeenvolgende jaar goed.

Informatie, cijfers en tabellen vind je op onze website onder "milieuverklaring".

EEN JAAR VAN MAATSCHAPPELIJK DEBAT

Aansluitend op de viering van de 10de verjaardag van het recht op maatschappelijke integratie en de oprichting van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid werden het hele jaar 2013 door wetenschappelijke debatten georganiseerd over de kernthema's van onze administratie.

LETTERLIJK...

*Het beoogde doel is niet de kranten te halen,
maar de mensen beter bewust te maken van de
strijd tegen de armoede en te kijken hoe we deze
strijd kunnen opdrijven.»*

Julien Van Geertsom, Voorzitter van de POD MI

31/01/2013

COLLOQUIUM 'ARMOEDEBESTRIJDING IN CRISISTIJD': FEDERAAL JAARBOEK 2013 STRIJDT TEGEN DE ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

In opdracht van de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en de POD MI zag een derde editie van het federale jaarboek over armoede en sociale uitsluiting het licht. Deze opdracht werd toevertrouwd aan CeRIS (het Centre de Recherche en Inclusion Sociale van de Universiteit Bergen) in samenwerking met POS+ (Participation Opportunities Structures) verbonden aan de Universiteit Gent en met em. prof. dr. Jan Vranken van Universiteit Antwerpen en rijk oplossingen voor de beleidsmakers aan.

LETTERLIJK...

"Het jaarboek biedt de federale overheid een instrument om met kennis van zaken de situatie en

de maatregelen inzake armoede en sociale uitsluiting te analyseren. Ten slotte willen we mensen en instellingen samenbrengen, die bekommerd zijn om armoede en sociale uitsluiting en die elkaar anders zelden of nooit ontmoeten."

De auteurs

Voorstelling van het jaarboek

Dit evenement maakte tevens deel uit van de viering van de 10de verjaardag van de oprichting van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid. Verschillende bekende Belgen en buitenlandse experts waren aanwezig, met in het bijzonder **Hugh Frazer** (coördinator van het Europees Netwerk van zelfstandige experts inzake sociale insluiting), maar ook **Dave Sinardet**, **Pascal Delwit** en **François Maniquet**.

De bijdragen in deze derde editie van het Jaarboek situeerden zich in het spanningsveld tussen de gevolgen van de crisis die de armoede, de sociale uitsluiting en de ongelijkheid bestendigt of doet toenemen, en pogingen om dit fenomeen aan banden te leggen.

Het OCMW in vraag gesteld

In deze context is de huidige en toekomstige rol van het OCMW cruciaal, en daarom is dit dan ook het onderwerp van het themadossier: "Het lijkt wel of deze institutie, net nu ze het hardst nodig is, in haar werkingsmogelijkheden wordt beknot", stellen de auteurs. Verschillende onderwerpen kwamen aan bod, zoals de rol van de OCMW's in lokale netwerken, referentiebudgetten als instrumenten van het OCMW, het belang van proactief handelen, goede praktijken, de actieve participatie van cliënten, socio-professionele inschakeling, jongeren en het OCMW.

JANUARI 2013

26/02/2013

STUDIEDAG 'SOLIDAIR WONEN'

Naar aanleiding van de publicatie van de studie Solidaire Wonen organiseerden we in samenwerking met de vzw Habitat et Participation, de Facultés Universitaires Saint-Louis en de vzw Samenhuizen, met de steun van het project "Solidaire wonen Sint-Niklaas", een conferentie met een voorstelling van de studie en debat over de thematiek in het Huis van de Parlementsleden te Brussel.

Op 5 juli 2005 had de Interministeriële Conferentie "Stedenbeleid en huisvesting" een werkgroep opgericht om de maatregelen te onderzoeken die aan het solidaire wonen een specifieke erkenning moesten geven. Het opzet was dat sociaal zwakkeren de rechten kunnen behouden die zij zouden genieten wanneer zij individueel een hoofdverblijfplaats zouden betrekken.

In deze context werd een overeenkomst ondertekend voor het voeren van het onderzoek 'solidaire wonen' over de mogelijkheden tot erkenning van co-housing voor de sociaal zwakkeren. Eind 2006 werd het onderzoek voltooid met een publicatie en een colloquium die beide veel succes hadden.

Er werden elf synthesespunten/aanbevelingen voorgesteld. Zij hadden hoofdzakelijk betrekking op het belang van dit soort wonen, de reeds bestaande ervaringen en de nood aan een wettelijke erkenning om dit model van solidaire samenwonen structureel te beschermen. Ook de omvang van het aantal begunstigden en de prijs van een dergelijke operatie werden geraamd. Tenslotte werden enkele erkenningsnormen en pilootprojecten voorgesteld.

In het kader van de Interministeriële Conferentie "Integratie in de Maatschappij" werd begin 2011 een nieuwe werkgroep "solidaire wonen" opgericht. Vooral adequate beleidsmaatregelen voor te stellen

werd door de werkgroep de wens geuit om het onderzoek te actualiseren. Er werd immers vastgesteld dat de cijfers na vijf jaar gedateerd waren, dat de wetgeving op federaal en gewestelijk vlak gewijzigd was en nieuwe projecten van solidaire wonen op vele plaatsen het licht zagen. De minister van Grote Steden lanceerde hiertoe een vervolgonderzoek om oplossingen te vinden voor de verschillende reglementaire hinderpalen die een erkenning van het solidaire wonen bemoeilijken.

Tijdens de conferentie werden de resultaten van het onderzoek voorgesteld en besproken met mensen die een invloed hebben op de invoering van een aangepaste reglementering.

Klik hier om de studie te lezen:

http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/habitat_solidaire-fr.pdf

28/03/2013

OPEN PLATFORMDAG VAN HET BELGISCH PLATFORM TEGEN ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING EU2020

Om de twee jaar organiseert het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting EU2020 een Open Platformdag. Op deze dag werd stilgestaan bij de evoluties in de strijd tegen de armoede sinds het Voorzitterschap van België van de Raad van de Europese Unie in 2010. De strijd tegen dakloosheid en kindarmoede, alsook de actieve inclusie werden toen naar voren geschoven als grote prioriteiten op het gebied van armoedebestrijding. Er werd ingegaan op de vraag: "Waar staan we nu in 2013?" en "Welke effecten kunnen we vaststellen in de beleidsvoering?"

MAART
2013

FEBRUARI 2013

28/05/2013

COLLOQUIUM: BEMIDDELING BIJ GASBOETES IN DE PRAKTIJK EN HET NIEUWE WETS- VOORSTEL – PRAKTIJK EN PERSPECTIEVEN

Naar aanleiding van de stemming van het wetsontwerp betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) organiseerden de POD MI en zijn Dienst Grootstedenbeleid een colloquium over de GAS en de GAS - bemiddeling. Dit colloquium vond plaats in het Internationaal Auditorium te Brussel.

Sinds 2006 ondersteunt onze instelling de invoering van de GAS in de steden en gemeenten en in het bijzonder de toepassing van de bemiddeling. In heel

België doen de gemeenten en hun inwoners een beroep op dit nieuwe (preventieve) instrument in de strijd tegen overlast, via bemiddelaars die specifieke competenties hebben en die samenwerken met verschillende actoren die actief zijn in het preventiebeleid.

Door zich niet te beperken tot een eenvoudige kennisgeving van een administratieve geldboete, maar wel door partijen vrijwillig met elkaar te confronteren, maakt de GAS bemiddeling het mogelijk om de overtreder te wijzen op zijn verantwoordelijkheden.

Door actief deel te nemen aan de bemiddelingsprocedure krijgt de overtreder de kans om bewust te worden van zijn gedrag en de gevolgen hiervan. Zo zal het slachtoffer merken dat zijn klacht niet zonder

maatschappelijk antwoord blijft en dat het mogelijk is om in dialoog te treden met de overtreder. Via de bemiddeling kan de overheid de regels die van toepassing zijn binnen haar lokaal bestuur op een geïndividualiseerde manier toelichten. Het gaat dus om een alternatief voor de geldboete met aandacht voor schadeherstel en dialoog. De financiële sanctie wordt vermeden, maar nog belangrijker: bemiddeling draagt op lange termijn bij tot een beter "Samen Leven". Nu een grote hervorming van de gemeentelijke administratieve sancties aan de orde is, moest de aandacht gevestigd worden op de bemiddeling en op het wetsontwerp.

11/09/2013

BOEKVOORSTELLING VAN DE LEIDRAAD VOOR SOCIALE CLAUSULES IN OVERHEIDSOPDRACHTEN IN BELGIË

De POD MI organiseerde een namiddagvoorstelling van de 'Leidraad voor sociale clausules in overheidsopdrachten in België' die in de zomer 2013 onder zijn hoede werd gepubliceerd.

Deze gids licht de praktijk toe van de sociale clausules in de overheidsopdrachten. Sinds de invoering van een referentietecel voor de duurzame overheidsopdrachten binnen talrijke aanbestedende overheden in België wordt dit zelfs een noodzakelijk hulpmiddel.

Klik hier verder naar de gids:
<http://www.mi-is.be/be-nl/node/67947>

MEI 2013

SEPTEMBER 2013

19/11/2013

COLLOQUIUM: DE FEDERALE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE EN DE ROL VAN DE ERVARINGSDESKUNDIGEN

In het kader van de tiende verjaardag van de POD MI organiseerden we op dinsdag 19 november 2013 een colloquium over het project 'Ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting binnen de federale overheid'. Men kon er kennis maken met het project en erover in debat gaan met de verschillende betrokken actoren. Het effect van het project binnen de federale overheid in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting werd hierbij extra in de verf gezet. Het colloquium werd afgesloten met een speech van Eerste Minister **Elio Di Rupo**.

De deelnemers konden verschillende workshops bijwonen:

Atelier 1: Participatie van personen in armoede en/of sociale uitsluiting: inbreng van Europese projecten
Twee voorbeelden uit buurlanden die als inspiratie kunnen dienen voor het project Ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting binnen de Belgische federale overheid:

IGPB - Instituut voor Gebruikers Participatie en Beleid – NL <http://www.igpb.nl/>

EX-IN - EXperienced-INvolvement
D <http://www.ex-in.info>

Atelier 2: Voorwaarden voor een geslaagd project: voorbeelden van partners

Atelier 3: Bijdrage van het project Ervaringsdeskundigen: de klemtoon op goede praktijken

29/11/2013

SOLIDARITEIT EN DIVERSITEIT: VOOR EEN SOCIAAL STEDELIJK BELEID

Met de steun van de dienst Grootstedenbeleid van de POD MI en in samenwerking met het stedelijke kennisnetwerk EUKN organiseerde de minister van Grote Steden een conferentie om het denken te stimuleren rond de uitdagingen die ons de komende jaren staan te wachten op stedelijk vlak. Deze conferentie vond plaats op 29 november 2013 in het Residence Palace te Brussel.

Hoe kunnen we, vanuit verschillende beleidsdomeinen, bijdragen tot meer solidariteit in de samenleving tegen een achtergrond van economische crisis? Hoe moeten we dit bereiken en diversiteit beschouwen als een rijkdom en niet als een moeilijkheid?

Onze conferentie trachtte te antwoorden op deze uitdaging door nieuwe recepten voor te stellen voor

een sociaal stedelijk beleid. Op welke manier? Verschillende stedelijke deskundigen, waaronder Michel Wieviorka, werden uitgenodigd. De deelnemers gingen samenzitten om na te denken over de voordelen en beperkingen van vijf methodes die in de steden onderzocht worden rond de belangrijkste functie: economie, openbare ruimte, mobiliteit, cultuur, onderwijs, ...

Deze verschillende methodes zijn:

- De participatieve methode: empowerment en actief burgerschap;
- De methode van het conflictbeheer;
- De methode van de ontmoetingsplaatsen: gemeenschappelijke multifunctionele openbare ruimtes die voor iedereen toegankelijk zijn, interculturele en intergenerationele ontmoetingen en dialoog;
- De methode van integratie van personen in armoede;
- De methode van sociale uitsluiting die nieuwe pistes zoekt buiten de vorige modellen.

NOVEMBER 2013

PAKKET SOCIALE- INVESTERINGS- MAATREGELN

In het kader van de EU2020-strategie werden 5 doelstellingen geformuleerd, zonder waardenhiërarchie tussen het economische, het sociale en het ecologische. Vandaag stellen wij vast dat alleen het economische van tel is onder het motto “besparen, steeds meer besparen”. Het Europees beleid moet veranderen: er zijn meer sociale investeringen nodig. Het pakket sociale-investeringsmaatregelen dat aangekondigd werd door Andor, kan een stap in de goede richting zijn.

Het pakket sociale-investeringsmaatregelen, dat de Commissie net voorgesteld heeft, geeft de lidstaten een aanzet tot doeltreffendere sociale beleidslijnen om de huidige voornaamste uitdagingen - grote financiële nood, stijging van armoede en sociale uitsluiting, en vooral bij jongeren een ongeziene werkloosheid - het hoofd te bieden. Ook de vergrijzing van de maatschappij en de daling van de bevolking op actieve leeftijd stellen de leefbaarheid en kwaliteit van het sociale systeem van elke lidstaat op de proef.

In detail

Het “pakket” is een geïntegreerd actiekader dat rekening houdt met de sociale, economische en budgettaire verschillen tussen de lidstaten, dat de nadruk legt op:

- de afstemming van de sociale beschermingsstelsels op de noden van mensen
- eenvoudige en beter gerichte sociale beleidslijnen
- betere strategische aanpak van sociale insluiting in de lidstaten

Kaderrichtlijn over het minimumloon: referentiebudget

Op verzoek van het Belgische EU-voorzitterschap in 2010 is het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) op zijn beurt teruggekomen op de kwestie van het gewaarborgd minimumloon. In zijn advies van 14 juli 2010 over de ontwikkeling van de sociale uitkeringen bepleit het EESC de geleidelijke invoering van een systeem van inkomenszekerheid en gegarandeerde sociale dienstverlening, aan de hand van een nieuw instrument dat rekening houdt met de specifieke situatie van elke lidstaat. Dit ondersteunt het nationale beleid inzake armoedebestrijding ook op een efficiëntere manier (EESC, 2010). De inkomensgarantie moet vastgelegd worden op grond van de levensstandaard in elke lidstaat. Daarbij moet rekening gehouden worden met de juiste indicatoren, zoals het gemiddelde of mediaaninkomen per lidstaat, de consumptiegegevens van de gezinnen, het eventuele wettelijke minimumloon of het prijsniveau.

Het minimumloon kan aangepast of aangevuld worden om aan specifieke behoeften tegemoet te komen (huisvestingssteun, maatregelen om de toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg te garanderen of opvang voor zwaar zorgbehoevenden die reeds bestaat

in verschillende lidstaten). Het invoeren van een minimumloon moet overwogen worden in het kader van maatregelen inzake actieve sociale insluiting en toegang tot kwaliteitsvolle maatschappelijke dienstverlening.

In 2010 heeft het Europees netwerk armoedebestrijding (EAPN) voorgesteld de open coördinatiemethode (OCM) op sociaal vlak aan te vullen met een kaderrichtlijn over het minimumloon op basis van de werkzaamheden van Anne Van Lancker (EAPN, 2010).

De discussies over het minimumloon op het Europese niveau gaan hoofdzakelijk over de volgende kwesties: de centrale plaats van het minimumloon in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting; het minimumloon in een geïntegreerd kader en de toereikendheid ervan; kritische vragen over activeringsmaatregelen en gevaren en risico's in de huidige conjunctuur (Europees Parlement, 2010). De debatten gaan vooral over het minimumloon als centraal element in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Een toereikend loon is immers essentieel voor een menswaardig bestaan.

In België: revalorisatie van de socialezekerheidsuitkeringen

In september heeft de Belgische regering beslist de bedragen van de socialezekerheidsuitkeringen aan te passen aan de welvaartsindex. Dit werd vastgelegd in het koninklijk besluit van 30 augustus 2013.

Overeenkomstig de toepassing van het wettelijk mechanisme voor de welvaartsaanpassing werden de basisjaarbedragen van het leefloon vanaf 1 september 2013 met 2 % verhoogd:

categorie 1: samenwonende persoon	€ 4.955,60
categorie 2: alleenstaande persoon	€ 7.433,40
categorie 3: persoon met een gezin ten laste	€ 9.911,21

Leefloonbedragen op 1 september 2013

	Basisbedrag	Leefloon op jaarbasis op 1 september 2013	Leefloon op maandbasis op 1 september 2013
Categorie 1 Samenwonende persoon	€ 4.955,60	€ 6.538,91	€ 544,91
Categorie 2 Alleenstaande persoon	€ 7.433,40	€ 9.808,37	€ 817,36
Categorie 3 Samenwonende persoon met een gezin ten laste	€ 9.911,21	€ 13.077,84	€ 1.089,82

Gemeenschappelijke aanpak van dakloosheid

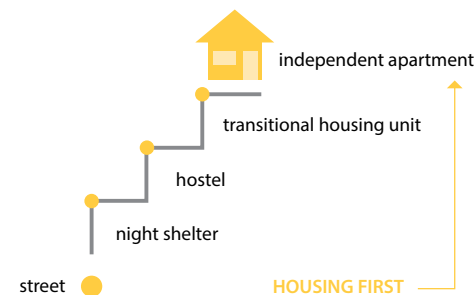
De Europese consensusconferentie over dakloosheid, die eind 2010 in Brussel georganiseerd werd onder het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie, heeft aangetoond dat er in de strijd tegen dakloosheid nood is aan methodes die gericht zijn op huisvesting, aanbod en/of behoud van een woning. Er werd gestreefd naar Housing First, dat bijgevolg beschouwd werd als een methode waarin geïnvesteerd moet worden.

Het concept Housing First verwijst naar het programma Pathways to Housing, dat begin de jaren negentig opgestart werd in New York. Gezien de resultaten in de Verenigde Staten heeft dit model zich vlug verspreid, vooral in Europa. Overal is het een echte innovatie; zelfs een revolutie: in plaats van daklozen onder te brengen in verschillende opvang- en woonstructuren wordt huisvesting als grondrecht beschouwd en de onmiddellijke toegang wordt de eerste fase van het integratieproces.

Invoering van Housing First in België

De logica omkeren: zorgen voor een dak boven het hoofd en multidisciplinaire aanpak in plaats van de woonondersteuning aanbieden. Dit is waar Housing First voor staat. Dit model wordt thans met een evaluatieteam uitgetest met 6 testsites in de 5 grootste steden van België (Antwerpen, Gent, Brussel, Charleroi en Luik).

Tijdens de testfase, die 2 jaar duurt, wordt nagegaan of, en onder welke voorwaarden, dit model doeltreffend is bij ons.

Doing more with less
Costs per person, per night
(U.S. comparisons)

Kernwoorden van Housing First zijn:

- Toegang tot een individuele woonst (geen vorm van groepswonen);
- Integratie in de gemeenschap (verspreide woningen: maximum 20 % van de woonplaatsen voor dit doelpubliek bevinden zich in hetzelfde gebouw);
- Bewezen psychiatrische en/of verslavingsproblematiek;
- Scheiding tussen huisvesting en behandeling (huisvesting zonder toelatingsvoorwaarde en zonder behandelvoorwaarde voor de psychiatrische en/of verslavingsproblematiek);
- Permanente huisvesting (de huurder kan er blijven wonen, volgens de voorwaarden in de huurovereenkomst);
- Keuzevrijheid (wat betreft de verzorging, sociale begeleiding, meubilair, ...);

- Ondersteuning van de huurders in hun leefomgeving door een multidisciplinair team (assertive community treatment team), dat uit maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, psychiaters en werkers op het vlak van inschakeling in het beroepsleven bestaat, en dat minstens 1 keer per week aanwezig en altijd beschikbaar is.

Het nationale experiment Housing First Belgium (HFB) betekent een belangrijke stap voorwaarts: het Belgische beleid inzake dakloosheidsbestrijding kan gebaseerd worden op betrouwbare gegevens die afgestemd zijn op onze realiteit.

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding Maggie De Block is initiatiefnemer van het Tweede Federaal Armoedebestrijdingsplan³, die voorziet in het "opstarten van initiatieven geïnspireerd op de Housing First-aanpak in de 5 grootste steden van het land". (Actie 76)

Om dit doel te bereiken werd overleg gepleegd met de sociale actoren: openbare en privé-actoren uit die steden en de 3 Gewesten van België (het OCMW en de stad Antwerpen⁴, het OCMW van Gent, het gezondheidsnetwerk SMES-B van Brussel, de straatverplegers van Brussel, het Relais Social van Charleroi⁵ en het Relais Social van Luik) hebben voorgesteld hun expertise en netwerken te bundelen voor een concreet experiment met 6 "sociale laboratoria" op hun eigen terrein, die geïnspireerd zijn op het model Housing First.

Om duidelijk te maken welke voorwaarden vervuld moeten zijn om het initiatief doeltreffend uit te voeren, werd een handleiding voor de invoering van het model Housing First uitgewerkt en aanbevelingen geformuleerd met de partners die ervaring hebben. Dit waren onder meer de armoedeobservatoria: het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (op het Vlaamse grondgebied), het Brussels Forum voor armoedebestrijding (op het Brusselse grondgebied) en het Relais Social van Charleroi (op het Waalse grondgebied).

IN DE PRAKTIJK

Het project Housing First Belgium wordt voor de financiering van de werknemers gesteund door de Staatssecretaris voor Armoedebestrijding met een subsidie van de Nationale Loterij ter waarde van **€860.000** per jaar.

Zes teams, in de 5 grootste steden van België (2 teams in Brussel) hebben het Amerikaanse model afgestemd op de realiteit in België en op hun eigen competenties, middelen en noden.

Dankzij de middelen van de Nationale Loterij konden ongeveer **11** medewerkers in dienst genomen worden. De teams zijn multidisciplinair (opvoeders, maatschappelijk assistenten, psychologen, verpleegkundigen, dokters, personen die aangeworven zijn om een privéwoning te vinden, ...) en kunnen daarnaast ook een beroep doen op netwerkpartners. In totaal zullen **100** personen herhuisvest en begeleid worden tijdens het project HFB.

IDENTITEITS- KAART

Coralie BUXANT
34 jaar

Doctor in de psychologie, hoofddocente sociale psychologie (UCL, Universiteit van Namen, ICHC, IHECS), Algemene coördinatrice van het experiment HFB

LETTERLIJK ...

Housing First Belgium is een ongelooflijke uitdaging! De vergadering en coördinatie van 3 Gewesten, 5 steden, 6 veldteams uit de openbare en privésector, 3 evaluatoren met verschillende achtergronden, ... om een alternatief model in een natuurlijk - per definitie moeilijk te controleren - laboratorium te testen, is zeker geen peulschil, maar biedt talrijke vooruitzichten voor het invoeren van innoverende praktijken in de strijd tegen dakloosheid, gericht op huisvesting en gebaseerd op resultaten.»

Zoals bijna elke week bezoeken wij mevrouw F. om haar te motiveren om zichzelf en haar huis te verzorgen. Vandaag vinden we haar in haar bed. Zij voelt zich zeer moe en heeft geen behoefte aan beweging. Wij merken op dat haar voeten zeer vuil zijn en dat er gaten in haar schoenen zijn. Zij weet het en zegt dat ze

zich daar later wel om zal bekommeren. Wij proberen haar te motiveren om met ons naar de badkamer te komen. Zij heeft de moed niet, 'later, later'. Wij stellen haar eerst natte doekjes voor en uiteindelijk verzorgen we haar voeten met een washandje en zeep, in haar bed, en nadien eindigen we met een lichte massage met hydraterende crème en doen we haar nieuwe kousen aan. Mevrouw is uiteindelijk zeer tevreden dat we haar voeten verzorgd hebben en zij staat open voor de discussie. Wanneer wij vertrekken begint zij haar appartement op te ruimen en begeleidt ze ons tot aan de deur...»

(team van verpleegkundigen)

Eindelijk thuis! Ik geloofde er niet meer in. Vandaag ben ik in veiligheid, jullie kunnen zich de hel van de straat niet voorstellen! Ik werd verschillende malen aangevallen, ik heb alles verloren, tot zelfs bijna mijn leven! Jullie kunnen dit niet begrijpen... Niemand kan dit begrijpen zonder dat hij het heeft beleefd! Ik ben bang, ik ben echt bang ... om naar buiten te gaan, om mensen tegen te komen, maar dankzij jullie heb ik mijn thuis, daar waar ik rust kan vinden! Ik begin er bovenop te komen, met jullie steun, stap per stap... »

Een deelnemer aan het programma
Housing First Belgium

³ Goedgekeurd op 10 juni 2013

⁴ De woonbegeleiding wordt toevertrouwd aan het CAW De Terp.

⁵ De woonbegeleiding wordt toevertrouwd aan partnerdiensten van het Relais social-netwerk: gezondheidsnetwerk, Comme chez nous, psychiatrische zorg in de thuissituatie – Intercommunale de santé publique du pays de Charleroi, de huisvestingspool van het OCMW.

Eerste resultaten

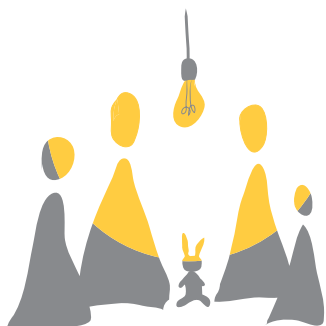
Het project met de eerste huurder loopt reeds 3,5 maanden.

Tijd voor de eerste vaststellingen. Op 19 december 2013 zijn de actoren die betrokken zijn bij het project Housing First Belgium (in totaal een veertigtal deelnemers) samengekomen bij de POD MI. Initiatiefnemers van gelijkaardige projecten uit Nederland (Eindhoven) en Frankrijk (Lille), die reeds kunnen terugblikken op 2 tot 3 jaar ervaring, werden uitgenodigd.

De dag werd afgesloten met een eerste vergadering van het begeleidingscomité van het project. Dit bestaat uit de initiatiefnemers van het project, de federale, regionale en gemeenschapsadministratie bevoegd voor de strijd tegen dakloosheid (armoede, sociale actie, huisvesting, welzijn, gezondheid), experts uit de academische wereld en van op het terrein, alsook vertegenwoordigers van de Federaties van de OCMW's. Het project HFB werd geselecteerd uit 30 innoverende praktijken die eveneens geanalyseerd zullen worden in het kader van het Europees onderzoeksprogramma ImPRov.

De eerste bevindingen zullen opgenomen worden in een tussentijds verslag dat verwacht wordt in mei 2014.

Voor meer informatie:
www.housingfirstbelgium.be

Armoede bij kinderen en hun ouders

Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vroegen wij een officiële aanbeveling van de Commissie om de kinderarmoedebestrijding in heel Europa een impuls te geven en te coördineren. Die aanbeveling belooft thans een belangrijk deel te worden van het pakket sociale investeringsmaatregelen. Reden te meer om ons nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan te ondersteunen.

Federaal kinderarmoedebestrijdingsplan

Op 10 juni stelde Maggie De Block, Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, het eerste nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan aan de Interministeriële Conferentie Integratie in de Samenleving voor. Voor de eerste keer werd er in ons land, over de grenzen van Gemeenschappen en Gewesten heen, een specifiek plan opgesteld om de armoede bij kinderen aan te pakken en om het welzijn van kinderen te promoten. Alle stakeholders werden bij de opmaak van dit actieplan betrokken.

De POD MI verzorgde het technisch secretariaat van de permanente IMC armoedewerkgroep. Deze werkgroep kreeg van de IMC Integratie in de samenleving het mandaat om het actieplan uit te werken.

CONCREET

Naar analogie van de Europese aanbeveling 'Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van ongelijkheid doorbreken', is dit nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan opgebouwd rond drie beleidsdomeinen die fundamenteel zijn om kinderarmoede te bestrijden en om het welzijn

van de kinderen te bevorderen, namelijk:

1. toegang tot toereikende middelen;
2. toegang tot kwaliteitsvolle diensten;
3. kansen en participatie van kinderen.

Een vierde strategische doelstelling, horizontale en verticale partnerschappen afsluiten tussen verschillende beleidsdomeinen en verschillende bestuursniveaus, vervolledigt het actieplan.

Elke strategische doelstelling wordt door middel van verschillende operationele doelstellingen met daaraan verbonden 140 concrete acties nagestreefd. Deze acties zijn gericht op kinderen, maar ook op hun moeders en hun vaders.

Dit actieplan moet leiden tot een betere situatie voor de gezinnen.

Samenwerken om armoede bij kinderen op te sporen

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding stelde 2 miljoen euro ter beschikking voor het project 'kinderen eerst'. Het betreft lokale overlegplatformen voor de preventie en opsporing van kinderarmoede. Alle OCMW's werden opgeroepen om een project uit te werken dat overleg organiseert met onder andere scholen, kinderdagverblijven, armoedeverenigingen,... De taken van deze overlegplatformen concentreren zich rond 3 assen: sensibiliseren rond kinderarmoede, bieden van concrete hulpverlening en ondersteunen van zorgverstrekkers en leerkrachten.

Scholenproject

www.jongerentegenarmoede.be

Kinderen en jongeren werden uitgenodigd om hun bemerkingen en suggesties rond het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan te geven.

Scholen werden dankzij een projectoproep en op basis van de armoedebarmometer en de pedagogische handleiding, gevraagd om met alle klassen tegen 17 oktober, wereldarmoededag, een eigen project www.jongerentegenarmoede.be uit te werken. De scholen en hun leerlingen werden aangemoedigd om een project dat kinderarmoede een halt wilt toeroepen, voor te stellen aan de staatssecretaris en de POD MI op basis van informatie uit het nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan, de armoedebarmometer en de bijhorende pedagogische handleiding.

LETTERLIJK ...

Wij moeten extra inspanningen leveren om de situatie te verbeteren van kinderen en hun ouders - vaak éénouder-gezinnen - die in armoede leven, voor hen, maar ook voor onszelf indien wij werk willen maken van een betere en duurzame toekomst.»

Maggie De Block, Staatssecretaris voor
Armoedebestrijding en Maatschappelijke Integratie

FOCUS

op het project "Ervaringsdeskundigen"

Hoogtepunt van 2013 voor de dienst Ervaringsdeskundigen inzake armoede was het colloquium van 19 november (zie blz. 16 in dit jaarverslag). Naast de brede mobilisatie van de ervaringsdeskundigen op het vlak van organisatie valt ook iets te zeggen over de betrokkenheid van alle actoren bij die methodologie: projectverantwoordelijken bij partnerdiensten, voorzitters van betrokken administraties, het coördinatieteam,... de meesten hebben een steentje bijgedragen bij het voorbereiden of presenteren van die dag, die georganiseerd werd in het kader van het tienjarig bestaan van de POD MI. Het colloquium dankt zijn succes ook aan de omvang en de diversiteit van zijn publiek.

Goede praktijk

De bij de federale overheid ingevoerde methode genoot erkenning op het Europese niveau: Julien Van Geertsom en Samira Benayyad werden uitgenodigd om het project voor te stellen op de 7e kwaliteitsconferentie van EUPAN in Vilnius. Het project 'Ervaringsdeskundigen' werd toegejuicht door de aanwezige overheidsdiensten. Contacten en mogelijke samenwerkingsverbanden met onder meer Frankrijk werden eveneens vastgelegd.

Uitbreiding van het team

Het coördinatieteam van de ervaringsdeskundigen werd dit jaar uitgebreid met twee personen om de ambities en organisatorische vereisten van de dienst het hoofd te bieden. Een medewerker is vertrokken en twee andere medewerkers zijn het coördinatieteam komen versterken om de methodologie van ervaringsdeskundigen bij de overheidsdiensten sterker te verankeren en uit te breiden. **Thans zijn 22 ervaringsdeskundigen werkzaam in 15 partnerdiensten.**

De ervaringsdeskundigen zorgen voor de continuïteit van de dienstverlening in het kader van de begeleiding of opvang van het meest kwetsbare publiek in de partnerbesturen (RVP, UMC Sint-Pieter, Justitiehuis van Brussel, ...). Andere partnerschappen genieten een grotere zichtbaarheid:

- Met de FOD Economie werden een brochure opgesteld en presentaties georganiseerd op plaatsen die relevant zijn voor de communicatie en het doelpubliek.
- Uit het tussentijdse rapport over het HOMER-project van de ervaringsdeskundige die door de POD MI naar de FOD Binnenlandse Zaken gedetacheerd werd voor het tweede federaal armoedebestrijdingsplan, blijkt hoe belangrijk expertise - waarvoor wij bij de federale overheidsdiensten pleiten - is.

Federale prijs armoedebestrijding

De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding Maggie De Block en de POD Maatschappelijke Integratie (POD MI) hebben, in aanwezigheid van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Astrid, de 5e federale prijs armoedebestrijding 2013 uitgereikt. Drie laureaten sleepten een prijs in de wacht.

De **Service Laique de Parrainage** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het **OCMW van Péruwelz** in het Waalse Gewest en **SOCIAL** in het Vlaamse Gewest, een partnerschap van OCMW's in het arrondissement Leuven, ontvingen elk 12.500 euro.

Bedoeling van deze jaarlijkse prijs is erkenning voor individuen en organisaties die dagelijks op een nuttige en originele manier armoede bestrijden. Thema's voor de vijfde prijs waren kinderen in armoede en alleenstaande ouders.

Maggie De Block: uit een rapport van Eurostat blijkt dat in 2011 23 % van de Belgische kinderen jonger dan 18 jaar risico op armoede of sociale uitsluiting loopt. Het Europese gemiddelde bedroeg toen 27 %.

Het tweede thema van de vijfde prijs armoedebestrijding was "Het verbeteren van de levensomstandigheden van ouders en kinderen uit eenoudergezinnen".

De laureaten in het kort

Het **OCMW van Péruwelz** beschikt sinds 2005 over een centrum voor gezinseducatie (Le Galion) waar, in een individuele (gezinsgesprekken) of gemeenschappelijke (praatgroepen van ouders) optiek luister- en spreekruimtes ter beschikking gesteld worden van personen uit een precair milieu. Psychosociale werkers die hiervoor speciaal opgeleid werden, snijden er op een specifieke manier de familiebanden aan en alle elementen die hiermee verband houden.

SOCIAL staat voor Samenwerkingsverband van OCMW's in het arrondissement Leuven, en werd opgericht door de OCMW's van Begijnendijk, Herent, Hoegaarden, Kampenhout, Kortenberg, Landen en Rotselaar met het oog op de sterk toegenomen eisen die de afgelopen jaren aan de OCMW's gesteld worden: de wijzigende sociale realiteit, de steeds uitgebreidere en complexere reglementering, kwaliteitsgarantie en kostenbesparingen. Bovendien schakelt de hogere overheid het OCMW steeds vaker in als uitvoerder van haar beleidsintenties.

De **Service Laique de Parrainage** ondersteunt al 27 jaar minderbedeelde kinderen die in Brussel wonen. De kinderen worden twee weekends per maand en ook deels tijdens de schoolvakanties opgevangen door vrijwillige peters en/of meters. Dit peterschap wordt jaar na jaar voortgezet. De voornaamste doelstelling is bij te dragen tot de psychosociale ontwikkeling van de kinderen door een vertrouwensrelatie op te bouwen. De kinderen krijgen de gelegenheid om even te ontspannen, een andere leefomgeving te ontdekken, hun sociale netwerk uit te breiden en hun identiteitsvorming te verrijken.

LETTERLIJK ...

Deze prijs is onze manier om individuen en verenigingen te bedanken voor hun waardevolle werk. De strijd tegen kinderarmoede is een absolute prioriteit in mijn beleid. Door kinderen uit de armoede te halen, hoop ik tegelijkertijd ook generatiearmoede te doorbreken. Vooral alleenstaande vrouwen met kinderen hebben het in deze barre economische tijden steeds moeilijker. Mannen worden met gelijkaardige problemen geconfronteerd. Ik hoop dan ook dat er zeer praktische en doeltreffende projecten worden aangeboden die de situatie van alleenstaande ouders daadwerkelijk verbeteren of hun oplossingen bieden voor problemen waarmee zij nu, meer dan koppels met kinderen, geconfronteerd worden.»

Maggie De Block, Staatssecretaris voor Armoedebestrijding en Maatschappelijke Integratie

Strategieën voor actieve insluiting

EUROPEES SOCIAAL FONDS (ESF)

**2013: 88 projecten
(32 trajecten en 56 voortrajecten)**

- 17 Waalse
- 26 Brusselse
- 45 Vlaamse

2013: (tweede oproep):

3 projecten

(1 traject en 2 voortrajecten)

- 1 Brussels
- 2 Vlaamse

	Budget enveloppe	Gevraagd budget 2013	Verschil
Brussel 13,2%	€ 759.185,75	€ 1.067.117,22	€ 307.931,47
Wallonië 40,6%	€ 2.335.071,30	€ 2.492.273,21	€ 157.201,91
Vlaanderen 46,2%	€ 2.657.150,10	€ 3.086.060,82	€ 428.910,72
	€ 5.751.407,15	€ 6.645.451,25	€ 894.044,10

Een derde oproep voor proefprojecten voor de Romagemeenschappen

Met de steun van het Europees Sociaal Fonds⁶ kon de POD MI in oktober 2013 een derde oproep voor proefprojecten voor de Romagemeenschappen lanceren. zeven OCMW's hebben zich verbonden tot een innoverende aanpak voor sociale insluiting voor dit doelpubliek. Dergelijke projecten hebben een meerwaarde voor de POD MI aangezien echte expertise ontwikkeld wordt voor de begunstigde OCMW's, meer bepaald door middel van een partnerschap met een intercultureel bemiddelaar. De projecten variëren enorm naargelang elk OCMW, met een subtiel evenwicht tussen begeleiding op maat en uitwerking van collectieve activiteiten voor sociale activering. Alle activiteiten streven naar een globale benadering van de begunstigde, en proberen de werkmethode, partnerschappen en de strijd tegen negatieve vooroordelen ten opzichte van Roma te verbeteren.

Globaler genomen lanceerde de POD Maatschappelijke Integratie op 4 december 2013 als nationaal focuspunt het ROMED 2-programma voor België. Met ROMED 2 willen de Europese instellingen - de Raad van Europa en de Europese Commissie - verder bouwen op het eerste ROMED-trainingsprogramma door aan de hand van context specifieke interventies de participatie van de lokale Roma-gemeenschappen te bevorderen en terzelfder tijd de capaciteit van de lokale overheden om deze toenemende participatie te beantwoorden te verhogen. Vertegenwoordigers van de verschillende beleidsniveaus, Roma-organisaties en interculturele bemiddelaars waren aanwezig. Tijdens dit overlegmoment werd nagedacht over een gedetailleerde en concrete uitwerking van de activiteiten die in 2014 zullen plaatsvinden. Hierbij werd vertrokken vanuit de noden van de lokale stakeholders.

FOCUS

op het project Begeleiders

Via dit project wordt de samenwerking tussen de OCMW's en de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling gestimuleerd meer bepaald op het vlak van activering van leefloners en moeilijk plaatsbare werkzoekenden. Hieronder wordt verstaan de werknemers bij toepassing van de maatregel artikel 60 § 7 die ingeschreven zijn als werkzoekenden.

Dit project voorziet in de financiering van 30 begeleiders met minimum 0,5 voltijds equivalent (VTE). Het is de bedoeling dat die begeleiders de overgang naar de arbeidsmarkt vergemakkelijken voor personen die onder de bepaling "artikel 60" vallen, door intensief samen te werken met de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling. Daartoe werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen het OCMW en de regionale instelling. Bijgevolg is de begeleiding beperkt tot 3 maanden, meer bepaald om concurrentie met de trajectbegeleiders van de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling te voorkomen. Iedere begeleider moet minstens 10 werknemers art. 60 § 7 begeleiden per periode van drie maanden. Het project stond open voor alle OCMW's die een project lopend (gehad) hebben in het federaal operationeel programma ESF 2007-2013.

Eerste resultaten

19 OCMW's nemen deel aan het project (12 in Vlaanderen, 3 in Wallonië en 4 in Brussel). Voor het eerst werken OCMW's en regionale diensten voor arbeidsbemiddeling operationeel samen.

Globaal gezien levert dit project uitstekende resultaten op: per begeleider worden meer dan 10 personen opgevolgd.

Over het algemeen leren de instanties en professionals elkaar beter kennen.

Het project legt de link tussen de eerste en tweede as van het federaal ESF-programma: as 2 heeft tot doel werknemers aan het werk te houden of een gezonde arbeidsomgeving te creëren; as 1 richt zich hoofdzakelijk op de toeleiding van kwetsbaardere personen naar de arbeidsmarkt.

Bovendien heeft het project geleid tot een nauwere lokale samenwerking tussen OCMW's en openbare diensten voor arbeidsbemiddeling, alsook een beter begrip van elkaars methodes, arbeidscultuur en doelstellingen.

Informatie en seminars

De cel ESF organiseerde in maart en september 2013 twee algemene informatiesessies en een seminarie in juni.

Activering

« LETTERLIJK ... »

In een nabije toekomst zal sociale activering een wezenlijk aandachtspunt zijn voor de OCMW's en de POD MI. Een steeds kleiner deel van het OCMW-publiek kan direct ingeschakeld worden in beroepstrajecten van OCMW's en inschakelings-operatoren. Zij moeten kunnen terugvallen op hulp die afgestemd is op hun mogelijkheden en noden, zodat zij geleidelijk aan opnieuw een plaats kunnen vinden in de maatschappij. »

Alexandre Lesiw, directeur-generaal OCMW's

Naar aanleiding van het regeerakkoord van december 2011 en de beleidsnota van de staatssecretaris van januari 2012 heeft de POD MI in 2013 gewerkt rond verschillende dossiers:

De socio-professionele vrijstelling

Werk is de beste remedie om armoede te bestrijden. Tewerkstelling van OCMW-gerechtigden is dus een politieke prioriteit. Met verschillende maatregelen kan de overgang naar werk financieel aantrekkelijk gemaakt worden voor sociale-uitkeringsgerechtigden. Een ervan is de vrijstelling van de inkomens met het oog op de socio-professionele integratie: het systeem van socio-professionele vrijstelling (SPV).

Dit systeem heeft evenwel zijn grenzen: er zijn bijkomende hervormingen nodig voor de overschakeling van een leefloon naar een aantrekkelijke job. Uitkeringsgerechtigden kunnen van de SPV slechts een keer in hun leven genieten voor een duur van maximaal drie jaar vanaf de eerste dag waarop zij de vrijstelling genieten. De beperking tot drie jaar kan als een werkloosheidsval werken: sommigen worden ontmoedigd te blijven werken wanneer ze niet langer in aanmerking komen voor de maatregel. Een deeltijdse werknemer die de maatregel drie jaar genoten heeft, verliest een groot deel van zijn inkomen wanneer hij blijft werken. OCMW-steun kan dan aantrekkelijker zijn dan deeltijds te blijven werken.

De ontwerpbeleidsnota van 1 december 2011 voorzag in de hervorming van het huidige systeem om een langere arbeidsduur in de hand te werken en de toegang tot arbeid te vergemakkelijken. Om van dit instrument een echte hefboom naar werk te maken en om het gebruik ervan in de OCMW's te bevorderen, werd overwogen de voorwaarden om de vrijstelling te genieten te versoepelen. De periode van vrijstelling blijft beperkt tot 3 jaar; maar de rechthebbende heeft er gedurende maximaal 6 jaar recht op vanaf de eerste dag waarop hij de vrijstelling geniet, in plaats van de huidige 3 jaar.

Strategische sociale rapportering 2013

Aanvullende vragenlijst België – 30/04/2013

De werkgroep Indicatoren Europa 2020/Sociale OMC (open-coördinatiemethode), waaraan diverse gouvernementele en niet-gouvernementele stakeholders deelnemen, maakt elk jaar een analyse van de sociale situatie en de uitdagingen voor België op het domein dat bestreken wordt door de sociale OMC. De analyse 2013 bevat de uitdagingen voor België inzake sociale insluiting:

“De prioriteiten zoals deze in het Nationaal Hervormingsprogramma en het Nationaal Sociaal Rapport 2012 werden bepaald, reflecteren belangrijke uitdagingen, zoals deze uit een analyse van de sociale indicatoren naar voren komen. Op het snijpunt van sociale bescherming en toeleiding naar de arbeidsmarkt is het hoge, en gestegen, percentage personen in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit, samen met het hoge, en eveneens toegenomen, armoederisico van deze categorie een zeer belangrijke uitdaging. De hoogte van de sociale uitkeringen en de toegang tot en integratie op de arbeidsmarkt van specifieke groepen zijn hierbij belangrijke parameters. De analyse van de evolutie van de sociale situatie ondersteunt ook verder het belang van een beleid gericht op de leefomstandigheden van kinderen. Diverse indicatoren geven aan dat het risico op armoede of sociale uitsluiting van kinderen verder (licht) is toegenomen. Tegelijkertijd zijn er hardnekkige structurele ongelijkheden naar sociale afkomst van kinderen, onder andere op het vlak van onderwijs, gezondheidsgedrag, ... De zeer hoge armoederisico's van alleenstaande ouders en personen met een niet EU-27 nationaliteit vormen een bijkomend specifiek aandachtspunt.

De zwakke arbeidsmarktpositie, en wat de laatst vermelde categorie betreft, de licht dalende werkzaamheidsgraad, rechtvaardigt eveneens een specifieke beleidsfocus. Op het vlak van de woonsituatie geven de indicatoren aan dat de toename van het aantal personen in een situatie van armoede en/of sociale uitsluiting zich voornamelijk in de huursector voordoet. Tegelijkertijd wijst de EU-SILC-enquête op hoge woonkosten voor personen onder de armoedegrens. In de mate dat een laag inkomen en hoge woonkosten samenvallen bij dezelfde bevolkingscategorieën en dezelfde personen, leidt dit ongetwijfeld tot moeilijke leefomstandigheden.”

De overeenkomsten met de OCMW's van de grote steden (KB van 23 december 2002) en de overeenkomsten Clusterplan voor kleine OCMW's werden verlengd in 2013.

Partnerschapsovereenkomst (KB € 500)

De ontwerpbeleidsnota van 1 december 2011 voorzorg in een versoepeling van de regelgeving om partnerschappen tussen de OCMW's, de regionale diensten voor arbeidsbemiddeling en een derde partij aan te moedigen. Het is daarbij de bedoeling leefloners integraal naar werk toe te leiden.

De reglementering betreffende de partnerschapsovereenkomsten (of maatregel € 500), met name het koninklijk besluit van 23 september 2004 tot vaststelling van de financiële tussenkomst vanwege het OCMW voor de begeleiding en de toeleiding van een gerechtigde op maatschappelijke integratie of een financiële maatschappelijke hulp naar een tewerkstelling in een onderneming, werd versoepeld. De voorwaarden van die versoepeling werden in nauwe samenwerking met de OCMW-verenigingen vastgelegd.

Met de omzendbrief van 31 januari 2013 werden de OCMW's geïnformeerd over de specifieke versoepelingsvoorwaarden. Zo kunnen de OCMW's vanaf 4 november 2012, datum waarop de versoepelingsvoorwaarden voor de maatregel in kracht treden, een partnerschap aangaan met de regionale dienst voor arbeidsbemiddeling en/of een of meer partners voor een individuele toeleiding van rechthebbenden naar werk op de gewone arbeidsmarkt. De partners met wie het OCMW samenwerkt, krijgen een financiële tegemoetkoming van het OCMW als vergoeding voor het uitvoeren van de taken die zij toegekend kregen in het kader van het partnerschap.

Institutionele hervormingen

Met de institutionele hervormingen (cf. bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de zesde staatshervorming) wil de regering het huidige activeringsbeleid nog doelmatiger maken. De nieuwe richtsnoeren luiden als volgt:

- De federale overheid blijft bevoegd voor het recht op maatschappelijke integratie en voor de sociale activering van OCMW-gerechtigden.
- Vanaf 1 juli behoren de startbaanovereenkomsten in het kader van globale projecten tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen en Gewesten.
- De federale overheid zal geen nieuwe doelgroepen meer creëren voor de tewerkstellingsmaatregelen waarvoor de werkgevers een vermindering van de sociale zekerheidsbijdragen genieten. De deelgebieden zullen, naargelang van de realiteit in hun regio en de eigen noden, moeten vastleggen op welke bevolkingsgroepen hun regionaal beleid voor socio-professionele inschakeling gericht is. Concreet zullen de volgende activeringsmaatregelen voor OCMW-gerechtigden geregionaliseerd worden vanaf 1 juli 2014: artikel 60 § 7, omkaderings- en opleidingspremie, Activa, SINE⁷, doorstromingsprogramma en partnerschapsovereenkomst.

POD MI als uniek loket

De POD MI – de federale instantie die bevoegd is voor financiële maatschappelijke dienstverlening en de enige administratieve en technische operator op dit vlak – kan als uniek loket fungeren en na de regionalisering bevoegd blijven voor de betaling van de toelagen voor tewerkstellingsmaatregelen voor OCMW-gerechtigden.

Voordelen voor de OCMW's die deel uitmaken van dit één-loketsysteem van de POD MI:

- Administratieve vereenvoudiging: één contactpunt voor de OCMW's voor al hun aanvragen tot terugbetaling;
- Eén inspectie;
- Gebruik van een informaticatoepassing waarmee de OCMW's reeds vertrouwd zijn, wat hun werk zal vergemakkelijken;
- Continuïteit: er is geen overgangssysteem in de terugbetalingsprocedure nodig, waardoor de tewerkstelling bij toepassing van artikel 60 § 7 op het terrein niet geblokkeerd wordt;
- Een besparing, aangezien er geen grote investering nodig is voor het ontwikkelen van een specifieke informaticatoepassing;
- Snelle terugbetalingen.

Op initiatief van de POD MI worden sinds oktober 2013 overlegvergaderingen met de deelgebieden georganiseerd. Op die vergaderingen worden de Gewesten en Gemeenschappen onder andere geïnformeerd over de inhoud van de aangelegenheden die overgeheveld zullen worden, en wordt er werk gemaakt van een protocol met praktische modaliteiten voor de overgangsfase, die loopt van 1 juli 2014 tot 31 december 2014.

Sociale activering

Het beleid inzake sociale activering moet de OCMW's toelaten activiteiten te organiseren opdat iedereen volwaardig kan participeren in de samenleving. De activiteiten beogen de activering van de OCMW-gerechtigden met het oog op een zo groot mogelijke autonomie, participatie en maatschappelijke integratie.

Een sociaal activeringstraject kan een stap naar werk zijn, maar dat is niet het doel op zich. Het strategisch doel van sociale activering is een grotere participatie in de maatschappij en het doorbreken van het isolement door middel van sociaal nuttige activiteiten, ofwel als uiteindelijk doel, ofwel als eerste stap in een traject voor socio-professionele inschakeling, ofwel als eerste stap naar een (latere) tewerkstelling.

Het koninklijk besluit van 10 juli 2013 houdende maatregelen ter bevordering van de participatie en sociale activering van de gebruikers van de dienstverlening van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn voor 2013 bekrachtigt de naamswijziging van de vroegere "maatregelen ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie en ontplooiing van de gebruikers van de dienstverlening van de OCMW's".

Deze subsidiemaatregel, die van naam veranderd is, omvat een deel "participatie en sociale activering" en "strijd tegen kinderarmoede". De nieuwe naam, "Participatie en sociale activering", geeft een beter beeld van de positieve gevolgen van de maatregel en de goede praktijken in het kader van sociale activering.

De activiteiten binnen deze maatregel hebben tot doel de OCMW-gerechtigden te activeren en zodoende hun autonomie, participatie en sociale integratie te bevorderen.

In 2013 werd € 6.796.000 ter beschikking gesteld van OCMW's voor het deel "participatie en sociale activering" en € 4.288.000 voor het deel "strijd tegen kinderarmoede".

Instapstages

In juli 2012 heeft de federale Regering haar relanceplan voorgesteld.

Om de tewerkstelling te ondersteunen, heeft de federale regering onder meer beslist bijzondere steunmaatregelen te nemen voor de tewerkstelling van jongeren. Zo zullen vanaf 2013 10.000 stageplaatsen per jaar gecreëerd worden voor jongeren die de school verlaten met hoogstens een diploma hoger secundair onderwijs: instapstages.

Het koninklijk besluit betreffende instapstages werd op 10 november 2012 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, en treedt op 1 januari 2013 in werking.

Dankzij instapstages kunnen jongeren een eerste werkervaring opdoen.

De stagevergoeding is vastgelegd op € 26,82 per dag, met een maandelijkse vergoeding van € 200 ten laste van de stageverstrekker.

De stages duren minstens 3 maanden en hoogstens 6 maanden. Elke stagiair zal een of meerdere stages kunnen uitoefenen gedurende een periode van maximaal 6 maanden.

Jongeren die voldoen aan de voorwaarden voor een instapstage uit de werkloosheidsreglementering zullen volgende bestaansmiddelen genieten:

- Een maandelijkse stagevergoeding van € 697,32 (€ 26,82 per werkdag, uitgaand van 26 werkdagen per maand) ten laste van de werkloosheidsdienst;
- Een maandelijkse stagevergoeding van € 200 ten laste van de stageverstrekker.

Gelet op de voordelen van die stages voor jongeren die recht hebben op maatschappelijke integratie, heeft de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie beslist dat de stagevergoeding van € 200 per maand ten laste van de stageverstrekker een vrijgesteld bestaansmiddel moet zijn in de zin van artikel 22 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Werklastmeting

In 2013 heeft de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie gevraagd de werklust van de maatschappelijk werkers te analyseren en politieke aanbevelingen te formuleren met het oog op geschikte maatregelen voor de werklust van maatschappelijk werkers.

De vennootschap PROBIS+ werd geselecteerd naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure. De eerste werkvergadering van de begeleidingscommissie, die bestaat uit medewerkers van de POD MI, de beleidscel, de drie Federaties van OCMW's en consultants van PROBIS+, vond plaats op 14 maart 2013.

Deze studie werd uitgevoerd door middel van een enquête bij enkele OCMW's. De analyse van de resultaten en de identificatie van goede praktijken werden voorgesteld tijdens de provinciale ontmoetingsdagen begin 2014.

Goede praktijk

Voor de activering heeft de dienst ook, op eigen initiatief, de werkgroep Activering opgericht.

In 2013 heeft de dienst 3 werkgroepvergaderingen Activering georganiseerd. Op die vergaderingen werden de deelnemende OCMW's en vertegenwoordigers van de Federaties van OCMW's ingelicht over nieuwigheden op het vlak van tewerkstelling van OCMW-gerechtigden en van onderzoeken ter zake. Op die vergaderingen kunnen de deelnemers eveneens de POD MI informeren over moeilijkheden op het terrein bij het invoeren van bepaalde maatregelen met het oog op praktische oplossingen en administratieve vereenvoudiging van de procedures.

Op elke vergadering wordt overigens een goede praktijk op het vlak van socioprofessionele activering onder de aandacht gebracht. In 2013 waren dat de volgende praktijken:

- OCMW van Doornik: het project SAMEurometropool
- OCMW van Ciney: arbeidsvolume en nut van de hiërarchische structuur van de sociale diensten van OCMW's
- OCMW van Genk: praktijken in het kader van sociale activering

Innovatie in de economische sector bevorderen

De sociale-economieorganisaties zijn belangrijke partners in de strijd tegen armoede. Hun inbreng komt reeds lange tijd op verschillende vlakken tot uiting: sociaalprofessionele inschakeling, kinderopvang, gezondheid, voeding, energie, toegang tot cultuur, ... Vandaar het belang van deze sector.

Op 15 maart 2013 werd een omzendbrief voor de OCMW's gepubliceerd met de mededeling dat er geen contingent voltijds equivalenten meer per OCMW toegekend werd, maar wel een maximumbudget in het kader van **de verhoogde staatstoelage artikel 60, § 7 voor de sociale-economie sector**.

Het beschikbare budget, dat overeenkomt met 3.000 voltijdse betrekkingen, werd als volgt verdeeld onder de OCMW's:

- Rekening houdend met de terugbetalingsgegevens van de POD MI werd een gemiddelde berekend op basis van het bedrag dat terugbetaald werd in 2010, 2011 en 2012;
- Per OCMW werd het relatieve gewicht berekend op basis van de gemiddelde terugbetaling in 2010, 2011 en 2012;
- Het federale budget voor 3.000 betrekkingen werd tot slot herverdeeld volgens dit relatieve gewicht.

Op die manier kreeg elk OCMW een budget toegekend voor 2013.

Zo werd tegemoetgekomen aan de vraag naar meer flexibiliteit en administratieve vereenvoudiging. Bijgevolg

konden OCMW's schommelingen in de bezetting voortaan beter opvangen en binnen het aan het OCMW toegekende budget herverdelen.

Een andere ondersteunende maatregel voor de OCMW's is de SINE-maatregel om OCMW-gerechtigden in de sociale-economie sector in te schakelen.

Voor de tewerkstelling van werknemers uit de doelgroep krijgt de SINE-werkgever een forfaitaire vrijstelling van werkgeversbijdragen en een loonkosttoelage, als compensatie voor het rendementsverlies. Werkgevers die de SINE-maatregelen wensen te gebruiken, kunnen een erkenning als federaal inschakelingsbedrijf aanvragen.

Met die erkenning kunnen de werkgevers gebruik maken van de SINE-maatregelen, de bijhorende financiële tegemoetkomingen om een medewerker uit de doelgroep in dienst te nemen, en een bijkomend fiscaal voordeel. In 2012 werden 50 aanvragen tot erkenning als federaal inschakelingsbedrijf ingediend bij de POD MI (46 erkend en 4 geweigerd) en 28 hernieuwingen (27 verlengd en 1 geweigerd).

Oproep

In 2013 werd een **oproep voor sociale-economieprojecten** gelanceerd voor het bedrag van twee miljoen euro om de sector van de sociale economie te ondersteunen en te promoten. Om de sector nieuwe impulsen te geven, richt men zich vooral op proefprojecten die inzetten op innovatie.

De projectoproep van 2013 focuste op volgende prioritaire thema's:

1. Gezonde voeding;
2. Buitenschoolse initiatieven voor kinderen/gezinnen;
3. Strategisch management.

De projectoproep, die afgesloten werd op 8 juli 2013, heeft geleid tot 174 toelageaanvragen (74 Nederlandstalige dossiers en 100 Franstalige dossiers). Van die 174 aanvragen werden 27 kwaliteitsprojecten gekozen, die een toelage voor een kalenderjaar zullen ontvangen.

Nog in 2013 werd de **'Leidraad voor sociale clausules in overheidsopdrachten'** in België gepubliceerd. Deze handleiding gidst de overheidsdiensten door de sociale clausules in de overheidsopdrachten. Overheidsopdrachten zijn zonder twijfel een efficiënt middel in de strijd tegen sociale uitsluiting omdat er sociale overwegingen in opgenomen zijn. Die sociale overwegingen houden rekening met de desiderata van de sociale-economie sector, die bijgevolg efficiënter kan reageren op de overheidsopdrachten (zie blz. 25 voor meer details hierover).

Deze gids is een waar succes en is op verzoek verkrijgbaar bij de POD MI.

In 2013 werd ook bijzondere aandacht besteed aan **maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)**. Hoewel er de laatste jaren heel wat kennis opgebouwd werd rond dit thema, er heel wat instrumenten ontwikkeld werden en steeds meer ondernemingen gaan experimenteren en innoveren zijn rond MVO, blijft dit voor vele ondernemingen een sprong in het duister.

Het is de bedoeling door middel van MVO-subsidies, ondersteuning en promotie van lerende netwerken rond MVO in ondernemingen, een globaal kader te creëren voor de overheidsdiensten, ondernemingen en stakeholders, met één algemene definitie voor MVO, één uniforme visie en ook een reeks kenmerken.

Concreet werd in 2013 € 200.000 toegekend aan **Quadrant V**, een platform om MVO in België te stimuleren, gemakkelijker te ontwikkelen en de kwaliteit ervan te verhogen door middel van bijeenkomsten, workshops, conferenties en opleidingen over MVO voor zowel privéondernemingen als organisaties en koepels van de sociale-economie sector, overheidsdiensten en stakeholders.

Daarnaast heeft de POD Maatschappelijke Integratie sinds 2013 zijn schouders gezet onder het **opleidingsprogramma "Keizer Karel"** voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit programma wordt voorgesteld door representatieve sociale-economieorganisaties in België, SAW-B, VOSEC en Social Economy Europe en richt zich in het bijzonder tot overheidsdiensten en sociale-economieorganisaties.

Doel van deze opleiding is enerzijds een overzicht te geven van de sociale economie in België en Europa, en anderzijds informatie te geven over de Europese besluitvorming op het vlak van sociale economie.

Tot slot werd in 2013 nog financiële steun toegekend aan de **Football+ Foundation**.

De Football+ Foundation is het sociaal loket van de Belgische voetbal. De stichting zet voetbalclubs ertoe aan hun sociale en maatschappelijke voorbeeldrol te vervullen. Zo wordt voetbal als sociale hefboom gezien.

Grootstedenbeleid: stedelijke gebieden menselijker maken

De toenemende verstedelijking is de voorbije decennia ook aan Europa niet voorbijgegaan. Het stedenbeleid groeide daardoor uit tot een belangrijk gesprekstema op diverse Europese fora. Steden creëren welvaart, maar worden tegelijk met een accumulatie van sociale problemen geconfronteerd.

Een Europese stedelijke agenda

In de zoektocht naar oplossingen werden sinds het begin van de 21e eeuw tijdens informele ministerconferenties verscheidene intentieverklaringen uitgebracht over een Europees stedelijk beleid. Maar tot een geharmoniseerd stedenbeleid op Europees niveau kwam het tot dusver niet echt. Daarom namen de Belgische en Nederlandse directeur-generaals van de administratie die bevoegd is voor stedenbeleid, Julien Van Geertsom en Mark Frequin, het initiatief om een Europese **Urban Agenda** uit te werken met strategische doelstellingen en prioritaire actieplannen. Na een reeks voorbereidende vergaderingen sloten de collega's van de Europese lidstaten zich aan bij het initiatief. Op 16 oktober 2013 werd tijdens een DG-meeting in Vilnius het licht voor de Europese Stedelijke Agenda op groen gezet.

Doelstellingen en methodes

De Europese Stedelijke Agenda zal gebaseerd zijn op de Europa 2020-strategie en de vijf doelstellingen ervan inzake tewerkstelling, onderzoek en innovatie, klimaatverandering en energie, opvoeding, armoedebestrijding en sociale inclusie.

Om het half jaar (elk EU-voorzitterschap) zal een nieuw thema aangepakt worden dat in de lijn ligt van de Europa 2020-doelstellingen. De focus ligt daarbij op de stedelijke dimensie en de bijdrage die het stedelijk beleid kan leveren tot het bereiken van de doelstellingen. Elk thema zal zes maanden lang opgevolgd worden, zodat er voortdurend een drietal thema's in verschillende fasen opgevolgd zullen worden: een rollende agenda.

In de **eerste fase** zullen de algemene en concrete doelstellingen gedefinieerd worden op basis van onderzoek, beleidsmodellen en bestaande praktijken.

In de **tweede fase** worden beleidsaanbevelingen besproken in de Europese overlegkanalen (Urban Development Group, ...) die moeten leiden tot concrete acties op de verschillende beleidsniveaus die met het stedelijk beleid te maken hebben (lokaal, regionaal, nationaal en Europees).

In de **derde fase** wordt aan de lidstaten gevraagd concrete actieplannen te ontwikkelen, die op Europees niveau opgevolgd zullen worden. Kennis en goede praktijken zullen op systematische wijze uitgewisseld worden.

Als eerste thema heeft Litouwen, dat het EU-voorzitterschap waarnam in de tweede helft van 2013, de interne **migratiestromen** binnen de Europese lidstaten en regio's gekozen. Het is evident dat dit een belangrijke impact heeft op de stadsontwikkeling. Sommige Europese regio's (vooral in Oost-Europa, maar ook in vroegere industriële gebieden zoals het Duitse Ruhrgebied) worden geconfronteerd met een stadsvlucht, andere steden met een toestroom van nieuwkomers op zoek naar werk.

Het tweede thema dat – niet toevallig – door het Grieks voorzitterschap in de eerste helft van 2014 op de agenda gezet zal worden, is **armoede in de steden**. Dit sluit aan bij het thema 'kinderarmoede', dat België reeds naar voren geschoven had. Een samenwerking tussen beide landen werd dan ook reeds in het vooruitzicht gesteld.

LETTERLIJK ...

Steden worden geconfronteerd met uitdagingen die niet louter aangepakt kunnen worden door sectorale maatregelen die geen rekening houden met de lokale stedelijke context. Om deze uitdagingen aan te gaan is een breed gamma van sociale, economische, bestuurlijke en ruimtelijke interventies noodzakelijk. Daarover gaat de "Urban Agenda": het uitwerken van geïntegreerde methodieken om te werken aan een duurzame, verantwoordelijke en succesvolle toekomst van onze steden.»

Mark Frequin, directeur-generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in Nederland

Op Belgisch niveau

De dienst Grootstedenbeleid was betrokken bij het tot stand komen van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, meer bepaald voor de bemiddeling.

Door de toepassing van deze alternatieve maatregel voor geldboetes kunnen lokale besturen ervoor kiezen om overlastproblemen op een preventieve en duurzame manier aan te pakken. Tevens worden de rechtswaarborgen voor minderjarigen gegarandeerd. De dienst Grootstedenbeleid kiest duidelijk voor dialoog en betrokkenheid. Dialoog gaat voor op sanctie met daarbij centraal een preventieve aanpak voor het bereiken van sociale cohesie.

Verdeling van de toelagen 'contracten duurzame stad 2013' over de 17 steden en gemeenten	
Steden/gemeenten	Bedrag (in euro)
Anderlecht	1.251.069
Antwerpen	15.588.833
Brussel	3.755.508
Charleroi	6.976.924
Gent	3.250.011
La Louvière	2.467.122
Luik	5.588.706
Mechelen	745.137
Sint-Jans-Molenbeek	4.065.040
Bergen	929.429
Oostende	390.400
Schaarbeek	2.766.379
Seraing	1.932.376
Sint-Joost-ten-Node	804.001
Sint-Gillis	1.310.369
Sint-Niklaas	799.772
Vorst	460.918
Totaal	53.081.994

26 bemiddelaars ontvangen elk een subsidie.

26 steden ontvangen voor het werkingsjaar elk een maximale subsidie van € 53.000.

Vlaanderen:

Vilvoorde, Antwerpen, Mechelen, Kortrijk, Dendermonde, Gent, Geraardsbergen, Tongeren, Sint-Truiden, Leuven en Turnhout.

Wallonië:

Marche-en-Famenne, Verviers, Tournai, Aubange, Huy, Sambreville, Charleroi, Bastogne en Luik.

Brussel:

Jette, Sint-Joost-Ten-Node, Sint-Gillis, Oudergem, Sint-Lambrechts-Woluwe en Elsene.

LETTERLIJK ...

Nabijheid en diversiteit worden het meest onder de aandacht gebracht. Het eerste maakt het tweede mogelijk, vermijdt monotonie, homogeniteit; beide bevorderen het burgerschap, het bestaan van wat sociologen (onder andere Norbert Elias) maatschappij van individuen noemen. »

Michel Wieviorka

Contracten Duurzame Stad 2013

Het gros van de middelen van het Grootstedenbeleid werd ook in 2013 besteed aan de contracten 'duurzame stad' die afgesloten werden met 17 steden en gemeenten, voor een totaal van 53,1 miljoen euro. Onder de doelstellingen 'versterking van de sociale cohesie', 'verkleining van de ecologische voetafdruk' en 'een versterkte uitstraling van de wijken' werd hiermee een honderdtal projecten gesubsidieerd.

Het Europees stedenbeleid

Het federaal grootstedenbeleid speelde in 2013 ook een prominente rol binnen het Europees kennisnetwerk 'European Urban Knowledge Network' (EUKN). Voorzitter van EUKN is Rik Baeten, ons diensthoofd Grootstedenbeleid. De dienst Grootstedenbeleid vertegenwoordigt België in de stuurgroepen, bijeenkomsten van de National Focal Points en EUKN-evenementen. De dienst coördineert verder de Belgische bijdrage aan de EUKN-databank met beschrijvingen van goede praktijken, samenvattingen van wetenschappelijke studies, het aanleveren van een Practice of the Month, ... Hiervoor wordt samengewerkt met enkele kennisnetwerken uit de drie Gewesten. In 2013 startte EUKN met zogenaamde Policy Labs. Dit zijn nationale bijeenkomsten van experts of stakeholders rond een belangrijk stedelijk thema, waarvoor EUKN inhoudelijke en financiële ondersteuning levert. In dat kader organiseerde de dienst Grootstedenbeleid in november een studiedag rond nieuwe recepten voor stedelijke solidariteit en diversiteit (zie blz 16 in het verslag).

GAS-bemiddeling

Op 13 mei 1999 werd de eerste wet goedgekeurd tot invoering van de Gemeentelijke Administratieve Sancties, die aan de gemeenten meer autonomie moest geven voor het aanpakken van "overlast". Gemeenten kunnen sindsdien sneller en efficiënter optreden tegen lichte vormen van overlast gepleegd op hun grondgebied omdat ze niet langer afhankelijk zijn noch van de parketten voor het vervolgen van de inbreuken, noch van de strafrechtbanken voor het opleggen van de straffen.

Sinds 2006 ondersteunt de dienst Grootstedenbeleid de invoering van de GAS in de steden en gemeenten en in het bijzonder de toepassing van de bemiddeling. Momenteel doen 26 gerechtelijke arrondissementen/politiezones een beroep op een bemiddelaar in kader van de gemeentelijke administratieve sancties, gesubsidieerd door de dienst Grootstedenbeleid. Dit impliceert dat ruim 330 Belgische steden en gemeenten een beroep doen op een bemiddelaar, gesubsidieerd door Grootstedenbeleid, door middel van een overeenkomst die zij hebben afgesloten met de stad waar de bemiddelaar tewerkgesteld is.

Grootstedenbeleid begeleidt de bemiddelaars en biedt hun methodologische ondersteuning bij het invoeren van de bemiddelingsprocedure. Op regelmatige basis organiseert de dienst Grootstedenbeleid bijeenkomsten waar de bemiddelaars hun ervaringen uitwisselen. Jaarlijks bezorgen de bemiddelaars de administratie een kwantitatief en kwalitatief evaluatierapport.

Het regeerakkoord van 2011 vermeldt dat de strijd tegen antisociaal gedrag opgevoerd zal worden door toepassing van de administratieve sancties.

De dienst Grootstedenbeleid is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van de nieuwe GAS-wet. Deze **nieuwe wet van 24 juni 2013** heeft het toepassingsgebied van de eerste wet van 1999 gemoderniseerd, verduidelijkt en uitgebreid⁸. Het onderdeel van de bemiddeling werd door de dienst Grootstedenbeleid onder de loep genomen en er werden aanpassingen voorgesteld.

De gemeenten die dat wensen, kunnen de administratieve sancties nu ook op minderjarigen vanaf 14 jaar toepassen. Indien zij hiervoor kiezen is bemiddeling in aanwezigheid van de ouder(s) of voogd verplicht. Deze bemiddeling zal overigens moeten gebeuren volgens de wettelijke voorschriften. In navolging hiervan werd tevens door de administratie een koninklijk besluit opgemaakt waarin de voorwaarden nader omschreven worden waaraan de bemiddelaar of de bemiddelingsdienst verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van deze bemiddeling moet voldoen⁹.

Enkele weken voordat de nieuwe wet verscheen in het Belgisch Staatsblad, heeft de dienst Grootstedenbeleid een colloquium over de GAS en de GAS-bemiddeling georganiseerd.

Verschiedende belanghebbenden werden geïnformeerd over de nieuwe GAS-wet, met focus op de gevolgen voor de minderjarigen vanaf 14 jaar; en de alternatieve maatregelen waaronder de verplichte bemiddelingsprocedure. Tevens bood de studiedag ook ruimte voor een kritische reflectie op de stigmatisering van jongeren in deze problematiek. GAS-cijfers tonen immers aan dat het slechts in 20 % van de gevallen minderjarigen betreft, in tegenstelling tot de veronderstellingen die in de pers worden meegegeven. Ook wat betreft de bemiddelingscijfers zien we dat een bemiddelingsaanbod vaker voorgesteld wordt aan meerderjarigen dan aan minderjarigen, terwijl voor deze laatste het bemiddelingsaanbod verplicht is. Er kan duidelijk worden gesteld dat lokale besturen de bemiddelingsmethodiek als een volwaardig preventief instrument tegen overlast inzetten. Zoals de dienst Grootstedenbeleid immers vooropstelt, is dialoog de eerste belangrijke stap naar sociale cohesie. Het colloquium was met meer dan 200 deelnemers een groot succes. Het publiek was enorm gevarieerd maar bestond hoofdzakelijk uit academici, lokale bestuurders, en professionals van de lokale, sociale en preventieve werking. De sprekers konden tijdens hun presentaties en debatten elk op hun beurt een krachtige bijdrage leveren over hun standpunt met betrekking tot de materie.

De dienst Grootstedenbeleid is ook betrokken bij de uitvoering van actiepunt 70 van het tweede federaal plan Armoedebestrijding, dat op 14 september 2012 goedgekeurd werd door de ministerraad.

Dit actiepunt vloeit voort uit de doelstelling "De strijd tegen dakloosheid en slechte huisvesting opvoeren" en bepaalt het volgende:

"De Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister bevoegd voor het Grootstedenbeleid zullen de betrokken partijen, waaronder de huisvestingssector, verzamelen om het gebruik te evalueren van de gemeentelijke administratieve sancties omtrent de verplichting om huurprijzen te tonen, zoals bepaald bij de wet van 25 april 2007. De werkgroep zal aanbevelingen formuleren over de beste manieren om deze verplichting te controleren."

Grootstedenbeleid zorgt voor opvolging van de uitvoering van dit actiepunt door vergaderingen te organiseren met betrokkenen van verschillende niveaus, federaal, regionaal, lokaal.

Goede praktijken

In Wallonië Cel Eco-logement van het OCMW van Luik

Het Relais logement van het OCMW van Luik stelt doorgangswoningen ter beschikking van privé-personen of -gezinnen die wegens overmacht tijdelijk geen woning hebben.

Die personen worden door maatschappelijk werkers begeleid in hun zoektocht naar een stabiele huisvesting.

In 2013 heeft het Relais logement een cel Eco-logement opgericht, een algemene voorziening met verschillende actoren voor diagnose en interventies voor huisvesting: de "energiesnoeiërs" van het Waalse Gewest, de personeelsleden van het FRGE (Fonds ter reductie van de globale energiekost), het technisch personeelslid van het Relais logement, de maatschappelijk werkers en de arbeiders van de stad Luik.

Het technisch personeelslid voert een kwaliteits- en energieprestatie-audit van de woning uit.

De maatschappelijk werkers en "energiesnoeiërs" bekijken de gewoontes van de bewoners inzake energieverbruik.

Daarna volgen technische aanpassingen met het oog op energiebesparing.

De cel Eco-logement kadert in een geïntegreerde aanpak van het huisvestings- en energiebeleid van de stad Luik.

In het Vlaams Gewest Antwerpen - problematiek dakloosheid - winteropvang en persoonsgerichte "ketenaanpak"

Dak- en thuislozen kampen vaak met problemen op verschillende leefdomen: wonen, financiën, versla-

ving, psychiatrische problematiek, justitie, gezondheid. De stad Antwerpen en het OCMW Antwerpen voorzien in initiatieven van specifieke hulpverlening voor dak- en thuislozen. Er is een gans hulpverleningspakket uitgebouwd om deze mensen zo goed mogelijk te ondersteunen en waar mogelijk terug op de weg naar zelfredzaamheid te brengen.

Zo financiert de stad de winteropvang voor de kwetsbare groep van daklozen met een precair verblijfsstatuut, waarbij onder meer gebruik gemaakt wordt van de groepsmethodiek 'Toekomstoriëntering met mensen zonder wettig verblijf'. Het OCMW van zijn kant financiert de winteropvang voor de verblijfsge-rechtigde acute dak- en thuislozen.

Er worden ook steungroepen opgezet, gespreks- en leergroepen met daklozen die vanuit participatie- en empowermentmethodieken samen en van elkaar leren.

Om de meervoudige complexe problematiek van dakloosheid aan te pakken, is de stad ook op zoek gegaan naar alternatieve vormen van structurele samenwerking: een aanpak op maat van elke klant met input van expertise vanuit de verschillende zorgsectoren.

De dienst Persoonsgerichte aanpak heeft een dergelijke aanpak op maat ('ketenaanpak') uitgewerkt. Het gezamenlijke doel van deze ketenaanpak is het aanpakken van dakloosheid, het verbeteren van de woonsituatie en het versterken van beschermende factoren bij de klant. De ketenaanpak behelst een geïntegreerde samenwerking tussen de verschillende betrokken organisaties en diensten volgens een gezamenlijke doelstelling en een gezamenlijk vastgelegd proces. Dak- en thuislozen zelf worden actief betrokken in de ketenaanpak.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Sint-Joost: opening van de dienst Budgetbegeleiding

Sint-Joost is de gemeente met het laagste inkomen per inwoner van het land (€ 8.047, ofwel nauwelijks de helft van het nationale gemiddelde). Talrijke individuen, gezinnen, families zinken weg in de spiraal van de schuldenlast.

In 2013 heeft de gemeente een dienst Budgetbegeleiding geopend, waarvoor de vzw Huis van het Gezin verantwoordelijk is, om burgers op verzoek individueel of in groep budgetbegeleiding te bieden.

Welke diensten biedt deze vereniging aan?

Zij begeleidt personen met schulden bij het beheer van hun budget, om te komen tot een financieel evenwicht.

Indien nodig worden ze doorverwezen naar een dienst voor schuldbemiddeling (OCMW of andere bevoegde dienst).

Tot slot stelt zij ook collectieve begeleiding voor; in de vorm van vergaderingen, uitwisselingen en debatten over verschillende thema's:

- Budgetbeheer (uitgaven plannen);
- Beheer van de post "energie" (de facturen voor gas, stookolie, elektriciteit verminderen, verplaatsingen beheren);
- Beheer van de post "voeding" (minder verspillen, zich evenwichtig voeden, seizoensgebonden producten consumeren), zonder de cultuurverschillen uit het oog te verliezen.

Die aanpak beoogt een kleinere ecologische voetafdruk.

De vereniging werkt nauw samen met de dienst voor schuldbemiddeling van het OCMW en werkt transversaal met verschillende gemeentelijke departementen, zoals de preventiedienst (wijkbemiddelaars, straathoekwerkers, gemeenschapswachten, schoolbemiddelaars, ...).

En verder....

Op zoek naar stadsbendes - Deskundigen aan het woord

Welke definitie kunnen we geven aan het fenomeen "bende" in een stedelijk gebied? Wat zijn de kenmerken van een stadsbende? Kunnen we een typologie opmaken met betrekking tot deze materie? Op het eerste gezicht lijkt de vraag 'wat zijn bendes?' eenvoudig. Toch blijkt het antwoord op deze vraag vaak onduidelijk en lijkt er momenteel nog steeds geen consensus of universele definitie te bestaan over het fenomeen 'bende'.

Deze studie, die de dienst Grootstedenbeleid toevertrouwd heeft aan de universiteiten ULB en VUB (in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie), maakt het mogelijk verder te gaan dan die vaststelling, de verschillende definities van dit begrip te kennen en het standpunt van verschillende lokale actoren (politieagenten, jeugdbijstand, verenigingen, ...) te ontdekken. De elektronische versie van de studie is beschikbaar op de website van de POD MI, in de rubriek Publicaties.

In 2013 werd gestart met een nieuwe studie naar de stedelijke wijken in moeilijkheden. Deze studie, uitgevoerd door de ULB in samenwerking met de KU Leuven, moet eind 2014 uitmonden in een actualisering van de zogenaamde atlas van de buurten in moeilijkheden uit 2006.

8 Wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (BS 01/07/2013)

9 Koninklijk besluit van 28 januari 2014 houdende de minimumvoorwaarden en modaliteiten voor de bemiddeling in het kader van de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (BS 31/01/2014)

Preventie van sociale fraude en inspectie

Aansluitend op de beleidskeuze van de regering om in te zetten op de bestrijding van sociale en fiscale fraude, besliste de inspectiedienst om mee werk te maken van de preventie en bestrijding van sociale fraude om vervolgens een actiestrategie te ontwikkelen. De dienst werkte een plan uit dat sinds 2013 wordt uitgevoerd.

De acties die de POD MI onderneemt en waarvan sommige worden uitgevoerd door de inspectiedienst, zijn opgenomen in het Actieplan Fraudebestrijding 2012-2013.

In 2013 werden een aantal van deze acties afgerond, waaronder de studie sociale fraude bij de OCMW's. Er werden tien aanbevelingen geformuleerd die door de POD MI worden geëvalueerd.

Resultaten van deze studie

De POD MI heeft PwC aangesteld om een studie aangaande sociale fraude bij OCMW's uit te voeren. Deze studie heeft als doel om objectieve resultaten en cijfers te bekomen betreffende de preventie van en de strijd tegen sociale fraude binnen de OCMW's en het identificeren van de goede praktijken die door de OCMW's in dit opzicht worden toegepast.

De studie heeft aangetoond dat, op basis van het geanalyseerde staal, sociale fraude binnen OCMW's beperkt is. Het betreft hier, volgens de ontvangen antwoorden van de OCMW's op de online vragenlijst, ongeveer 4,59% van de begunstigden van een leefloon, 4,62% van de begunstigden van een equivalent leefloon en 1,72% van de begunstigden van medische hulp.

Zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve analyse, die in het kader van deze studie werden uitgevoerd, hebben het belang aangetoond van het preventieve werk dat wordt gedaan. Het sociaal onderzoek, en meer bepaald het huisbezoek en de consultatie van de Kruispuntbank, vormt een zeer waardevol element om sociale fraude te voorkomen en te bestrijden.

In het bijzonder blijkt de Kruispuntbank een essentieel instrument te zijn voor de OCMW's. Echter; investeringen dienen gerealiseerd te worden om de betrouwbaarheid, de updates en de beschikbaarheid van de stromen te verbeteren. Onafhankelijk van enige andere overwegingen (zoals het respect voor het privéleven) zou een verhoging van de toegang voor de OCMW's tot de nieuwe stromen zeer nuttig zijn, in het bijzonder

de stromen met betrekking tot bankgegevens, fiscale gegevens en gegevens uit het buitenland.

In het algemeen zijn de gegevens nog te zeer gespreid en bestaat er geen systematische opvolging en archivering die toelaat om een precies en gecentraliseerd beeld aangaande sociale fraude op te stellen. Dit geldt eveneens voor het aantal sociale steunaanvragen, het aantal weigeringen, de reden van weigering en alle andere informatie die zou toelaten om zich beter te richten op het belang van de noden en eventuele misbruiken. In de toekomst is er een behoefte om te beschikken over een registratiesysteem dat toelaat om op een globale manier de evoluties in aanvragen en fraude op te volgen zodat in het voorkomend geval aangepaste maatregelen kunnen worden genomen.

Ten slotte is het zeer belangrijk te vermelden dat de strijd tegen sociale fraude niet mag gezien worden als een doel op zichzelf, maar eerder en alleen als een middel om te verzekeren dat de sociale steun wordt toegekend aan degene die het werkelijk nodig hebben, in overeenstemming met het wettelijk kader en in een context van budgettaire schaarste. In dit opzicht is een verbetering van het preventieve aspect en een optimalisatie van de strijd tegen sociale fraude realiseerbaar en maakt het deel uit van de aanbevelingen die zijn voorgesteld in deze studie. Echter, deze aanbevelingen vragen onvermijdelijk bijkomstige financiële en/of personeelsmiddelen. Er dient ook op gelet te worden dat de administratieve last van de maatschappelijk assistent niet te zwaar wordt, aangezien het haar/zijn hoofdtaak blijft om sociale steun te bieden aan diegenen die het nodig hebben.

Rol van de inspectiedienst

Een van de acties van dit plan was om de gegevensstromen van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid verder te ontwikkelen, de OCMW's te verplichten om ze te gebruiken en de gegevens van de OCMW's te kruisen met de gegevensstromen van de Kruispuntbank. Dit project wordt uitgewerkt om in april 2014 in productie te gaan. Bij incorrecte gegevens zullen de OCMW's een waarschuwing ontvangen via hun (beveiligde) e-box.

Tegen april 2014 zal een overzicht worden opgemaakt van de gegevens met betrekking tot de inspecties (aantal uitgevoerde inspecties/uitgevoerde terugvoeringen/vastgestelde juridische fouten), dat zal worden opgenomen in het jaarverslag van de inspectiedienst.

Rekening houdend met de diverse wetgevingen die de personeelsleden moeten kennen en inspecteren, zijn in het team per thema "referentiepersonen" aangeduid. Zij volgen de wetswijzigingen op in het domein waarvoor ze verantwoordelijk zijn, houden de collega's daarvan op de hoogte en beantwoorden indien nodige bijkomende vragen.

Vanuit wetgevend perspectief

In het kader van de preventie van de sociale fraude, heeft de POD MI ook gesleuteld aan regelgeving met betrekking tot het sociaal onderzoek en werd de algemene omzendbrief met betrekking tot het recht op maatschappelijke integratie herwerkt.

Het sociaal onderzoek vormt een centraal element in het kader van een kwaliteitsvolle maatschappelijke dienstverlening die de OCMW's moeten leveren. Om een duidelijk kader te hebben dat bepaalt welke elementen moeten worden opgenomen in het sociaal onderzoek, werden twee koninklijke besluiten gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 14 maart 2014.

- Het koninklijk besluit betreffende minimumvoorwaarden van het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 9bis van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
- Het koninklijk besluit betreffende de minimumvoorwaarden van het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 19, §1, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie

Het onderzoek maakt het mogelijk om de omvang van de noden te bepalen en dus ook de middelen om hieraan het hoofd te bieden. Het onderzoek is nodig voor elke vraag die de tussenkomst vereist van het OCMW, omdat het ervoor zorgt dat bepaalde misbruiken vermeden worden en sporen nalaat voor de democratische controle.

Administratieve vereenvoudiging

Ondanks de budgettaire beperkingen die aan de federale overheidsdiensten werden opgelegd, heeft de POD MI ook dit jaar weer ambitieuze informaticaplannen gerealiseerd.

Sinds een jaar is NOVA PRIMA volledig operationeel en verwerkt het systeem dagelijks duizenden formulieren. Alle OCMW's worden betaald op de geplande tijdstippen. Begin oktober zijn ook alle OCMW's in het systeem MediPrima gestapt. Daarmee werd een eerste fase geconcretiseerd in het grootscheepse hervormingsprogramma van de medische hulp die wordt toegekend aan de OCMW-gerechtigden. De formulieren van het Uniek Jaarverslag werden tijdig en zonder incidenten ingevuld waardoor de toelagen sneller uitbetaald werden dan vorige jaren. Onze toepassing PrimaWeb werd aangevuld met nieuwe functionaliteiten die van essentieel belang zijn voor het sociaal onderzoek.

Het Sociaal Onderzoek krijgt steeds meer vorm. Zo werd er bepaald welke gegevens in de eerste fase zullen worden uitgewisseld en werd de architectuur voor de uitwisselingen tussen de OCMW's uitgetekend.

De vragenlijsten van de KSZ voor de veiligheidsadviseurs werden tijdig ingediend en konden binnen de voorziene termijn worden verwerkt.

NOVA PRIMA

2013 was het eerste volledige werkingsjaar van onze nieuwe toepassing NOVA PRIMA. Bij de eindejaarsafrekeningen waren er geen incidenten, waardoor het project een succes mag worden genoemd.

De weinige problemen die in de loop van het jaar opdoken, werden snel opgelost en de nodige aanpassingen aan het nieuwe systeem werden snel uitgevoerd. Dankzij dit succes kan de pagina van de migratie

van PRIMA dan ook definitief worden omgeslagen.

De doelstelling van de POD MI is nu om diverse diensten aan te bieden aan de OCMW's, waaronder de online raadpleging van gegevens van NOVA PRIMA en de uitbreiding van de interactieve diensten die zijn gegroepeerd onder de naam 'List Of Attestation' (LOA).

MediPrima

IN CIJFERS

Eind december hadden 407 verschillende OCMW's **27.980** beslissingen en **34.760** versies (wijzigingen van beslissingen) ingevoerd in MediPRIMA.

MediPrima wordt sinds 1 oktober 2013 gebruikt door alle OCMW's. Daarvoor werd het gebruikt door enkele piloot-OCMW's, waarvan het eerste dat van Kortrijk was.

Samen met hun softwarefirma's, wisten de OCMW's tegen 1 oktober - de deadline die werd vastgelegd in het uitvoeringsbesluit van de MediPrima-hervorming - de nieuwe MediPrima-functionaliteiten te integreren in hun sociale software. Sindsdien voeren ze hun beslissingen met betrekking tot de tenlasteneming van de MediPrima-patiënten in het nieuwe systeem in.

De POD MI maakte didactische handleidingen en gestandaardiseerde presentaties op en stelde die ter beschikking van alle actoren, zowel op het niveau van de OCMW's als op het niveau van de zorgverleners.

Tijdens het voorbije jaar werd het nieuwe systeem voor de hervorming van de medische hulp talloze keren voorgesteld aan de verschillende actoren: niet alleen de OCMW's, maar ook hun softwarefirma's, ... In de sector van de geneeskundige verzorging zorgden het Verzekeringscomité en het Informaticacomité van de Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (HZIV) voor

verschillende voorstellingen. Zo kwam een samenwerking tot stand tussen de twee sectoren.

Er werden ook verschillende technische voorstellingen van het project gedaan voor de producenten van ziekenhuissoftware, met het oog op de integratie in hun software van:

1. de raadpleging van MediPrima - om de tenlastenemingen door de OCMW's en de voorwaarden ervan te kennen, en
2. de facturatie van MediPrima naar de HZIV, om de juiste bedragen aan de correct geïdentificeerde debtoren te factureren: POD MI, OCMW en patiënt.

Uniek Jaarverslag

Zoals ieder jaar werden de formulieren van de toepassing "Uniek Jaarverslag" door alle OCMW's binnen de reglementaire termijnen ingevuld.

Er werd een onderdeel toegevoegd om de OCMW's toe te laten de bijzondere maatregelen ten gunste van kinderen die in armoede leven, in te geven. De OCMW's konden ook een Excel-formulier gebruiken om een gedetailleerde lijst in te geven van de door de Staat gesubsidieerde sociaalprofessionele activiteiten.

De betalingen volgden onmiddellijk op de indiening van de formulieren.

PrimaWeb

De webtoepassing PrimaWeb die de POD MI gratis ter beschikking stelt voor de OCMW's werd dit jaar aangevuld met verschillende functionaliteiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een volledig sociaal onderzoek.

Zo kunnen de OCMW's online de werkloosheids- en pensioengegevens raadplegen. De gegevens van het rijksregister werden aangevuld met de gegevens die de verwantschap in opgaande en neergaande lijn weerge-

ven en. Er kan nu ook worden nagegaan of de wijkagent is langs geweest om de woonplaats van de persoon vast te stellen.

Een rechtstreekse koppeling werd gemaakt tussen de mutaties en de rechthebbenden die bij deze mutaties betrokken zijn en, omgekeerd, een rechtstreekse koppeling tussen het persoonlijk dossier en de mutaties die er verband mee houden.

Tot slot werd begonnen aan een herwerking van de toepassing dat een geavanceerd rollenbeheer toelaat. Het gaat om een belangrijke evolutie voor PrimaWeb, die het gebruik ervan voor grotere OCMW's ook mogelijk zal maken.

Elektronisch sociaal onderzoek

Het project heeft als opzet een elektronisch sociaal onderzoek te ontwikkelen om tussen de OCMW's gegevens uit te wisselen over sociale dossiers in kader van bijvoorbeeld een bevoegdheidsoverdracht. Het OCMW dat een nieuwe steunaanvraag behandelt, vraagt zo elektronisch inlichtingen op bij het OCMW dat al een dossier over de betrokkene heeft. Daarvan ontvangt het OCMW de gemotiveerde beslissingen die door het oorspronkelijke OCMW genomen werd. Op termijn kan dit sociaal onderzoek worden uitgebreid met andere en bijkomende inlichtingen.

In het kader van het project werd eerst een grondige analyse uitgevoerd. Op basis daarvan werd bepaald welke informatie uitgewisseld wordt en hoe de architectuur en het mechanisme voor de uitwisseling van de vragen en de antwoorden er moeten uitzien. Het is het eerste project dat zal toelaten om rechtstreeks gegevens uit te wisselen en over te dragen tussen de OCMW's onderling.

De vragenlijst voor de veiligheidsadviseurs

De veiligheidsadviseurs van de OCMW's moeten jaarlijks de vragenlijst invullen van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Om deze taak te vereenvoudigen en om uit deze vragenlijsten statistische informatie te kunnen halen, heeft de POD MI hen een webformulier ter beschikking gesteld. Ook nu dienden alle veiligheidsadviseurs de gevraagde informatie binnen de voorziene termijn in.

De HelpDesk OCMW

Naast de Front Desk, stelt de POD MI ook een Helpdesk ter beschikking van de OCMW's. Deze dienst die werd opgericht in het kader van het netwerk van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid beantwoordt ICT-gerelateerde vragen. Hun opdracht is hulp te bieden bij het gebruik van de toepassingen zoals PrimaWeb, eBox, Uniek Jaarverslag, MediPrima, toegang tot de gegevensstromen van de KSZ, PrimaWeb ESF, ... Deze dienst heeft dit jaar meer e-mails en telefoonopropen behandeld.

Goede praktijk

Op weg naar telewerk

De POD MI bereidt zich voor om structureel telewerk in te voeren voor zijn personeelsleden. Naargelang het geval, zouden de personeelsleden drie dagen per week thuis kunnen werken, wat toelaat om vaak lange verplaatsingen te vermijden.

Dat vergt een goede voorbereiding met in het bijzonder de ICT uitrusting van de personeelsleden. Zij hebben een draagbare pc gekregen met muis, klavier, koptelefoon, ... zodat ze daar even comfortabel kunnen werken als op kantoor.

De grote investering en aankoop van de laptops kon in één boekjaar worden gerealiseerd met het oog op de invoering van het structureel telewerk volgend jaar.

Veiligheidsadviseurs

In 2013 werd de evolutie voortgezet die in 2012 van start ging met het decreet van het Vlaams Gewest. De besparingsinspanningen die de gemeenten hebben geleverd, hebben de synergie-effecten versneld. Als gevolg daarvan wordt in steeds meer gemeenten het personeel van de gemeente en van het OCMW gezamenlijk ingeschakeld, zonder dat er echt rekening wordt gehouden met de minimale veiligheidsnormen.

De veiligheidsdienst van de POD MI en van de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) zijn op de hoogte van deze evoluties en hebben de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid daarvan op de hoogte gebracht. De veiligheidsdienst van de POD MI heeft in september 2013 ook een aanvraag tot wijziging van de minimumnormen op dit vlak ingediend bij het sectorcomité.

In de praktijk

De activiteiten zijn traditioneel de jaarlijkse vragenlijsten, de veiligheidssessies en de basisopleidingen. De vragenlijsten werden verstuurd in de loop van de laatste week van februari en werden allemaal ingevuld door 100% van de OCMW's.

De veiligheidssessies: er werden 15 sessies georganiseerd in mei en juni 2013, maar door plaatsgebrek konden niet alle veiligheidsadviseurs eraan deelnemen. Als de veiligheidssessies van december 2012 en die van mei en juni 2013 echter worden samengenomen, dan heeft wel 100% van de veiligheidsadviseurs deelgenomen aan de sessies. In december 2013 en januari 2014 werden 14 sessies georganiseerd, maar in maart 2014 zal nog een bijkomende sessie worden georganiseerd voor de Duitstaligen.

Referentiedocumenten:

De veiligheidsdienst heeft meegewerkt aan de opmaak van het document¹⁰ "Veiligheidsbeleid van de UVCW", dat bedoeld is om de veiligheidsadviseurs in staat te stellen een algemeen veiligheidsbeleid in te voeren voor het OCMW.

Samen met de kerngroep veiligheid van VVSG werd een ander document opgemaakt met betrekking tot de toegang van de raadsleden voor maatschappelijk welzijn tot de gegevens van de dossiers die zullen worden behandeld tijdens de raad voor maatschappelijk welzijn. Dat document heet "Inzagerecht policy".

De dienst heeft ook een analyse gepubliceerd van de antwoorden van de OCMW's op de vragenlijsten betreffende de minimumnormen van het sectorcomité van de sociale zekerheid.

In overleg met de kerngroep veiligheid van de VVSG werden nog verschillende andere documenten gepubliceerd, onder andere betreffende de veiligheidsmaatregelen voor de toegang op afstand tot de sociale gegevens voor de raadsleden voor maatschappelijk welzijn.

https://www.bcss.fgov.be/binaries/documentation/nl/securite/policies/isms_043_ocmw_cpas_gemeente_commune_nl.pdf

¹⁰ https://www.bcss.fgov.be/binaries/documentation/nl/securite/policies/isms_043_ocmw_cpas_gemeente_commune_nl.pdf

Kruispuntbank van de sociale zekerheid: stand van zaken

Plannen, lopende projecten en concrete resultaten:

De OCMW's maken deel uit van het secundaire netwerk van de sociale zekerheid. Zo zijn ze verbonden met de andere administraties en instellingen van het netwerk en kunnen ze gegevens met elkaar uitwisselen.

Concrete resultaten:

In 2013 werden drie projecten uitgevoerd:

- Handiservice: via hun sociale software kunnen de OCMW's nu de gegevens van de Directie-generaal Personen met een handicap raadplegen. Het zijn de stand van zaken van het dossier bij de DGPH, de erkenning van de handicap, de rechten, de betalingen, enz. die kunnen worden geraadpleegd.
- HealthCareInsurance: deze vernieuwde elektronische gegevensstroom vanuit de sector van de ziekenfondsen geeft de OCMW's toegang tot meer gegevens en tot een historiek van die gegevens, zoals de gegevens over de verzekerbaarheid.
- TaxAssessmentData: deze nieuwe webservice laat toe om de gegevens betreffende de belastbare inkomens van de FOD Financiën te raadplegen.
- Dienst Vreemdelingenzaken: de gegevensuitwisseling met betrekking tot Europese burgers tussen de POD MI en de DVZ werd uitgebreid met de gegevens over gezinsherenigingen.

Lopende projecten:

Tijdens het voorbije jaar heeft de sector gewerkt aan toekomstige gegevensuitwisselingen.

- Social Rate Investigation: deze uitwisseling moet de OCMW's toelaten om de gegevens te raadplegen met betrekking tot de toekenning van het sociaal tarief voor gas en elektriciteit waarover de FOD Economie beschikt.
- RSVZ: invoering van een gegevensuitwisseling met de sector van de zelfstandigen die toegang moet

geven tot nieuwe gegevens, in het bijzonder de gegevens betreffende de bijdragen van de zelfstandigen.

- Gewestelijke arbeidsbemiddelingsdiensten: de OCMW's zullen toegang krijgen tot gegevens zoals de inschrijving als werkzoekende en gegevens met betrekking tot de zoekacties en het zoekparcours van de werkzoekende.
- FOD Financiën: in 2014 zullen uitwisselingen worden ingevoerd die de FOD Financiën in staat moeten stellen om aan de OCMW-gebruikers een vereenvoudigde belastingaangifte aan te bieden en om automatisch belastingkredieten toe te kennen.

Plannen:

- In 2013 werd ook prospectie gedaan met het oog op de verdere uitbreiding van de gegevens voor het elektronisch sociaal onderzoek. Onder andere de volgende projecten zouden op middellange of lange termijn kunnen worden uitgevoerd: de toegang tot de gegevens van de FOD Buitenlandse Zaken betreffende de borgstellers, de toegang tot de gegevens van deurwaarders en de toegang tot de databank van bankrekeningen. Deze maatregelen passen in het kader van het Federaal Plan Armoedebestrijding aangezien ze het mogelijk moeten maken de beschikbare middelen beter te oriënteren in de richting van de personen die er het meest behoefte aan hebben.

Statistisch observatorium

Schematisch overzicht

TEWERKSTELLINGEN

Begunstigden

19.190

Bedrag

144.510.890

INSTALLATIEPREMIES

Begunstigden

3.571

Bedrag

4.747.373

LEEFLOON

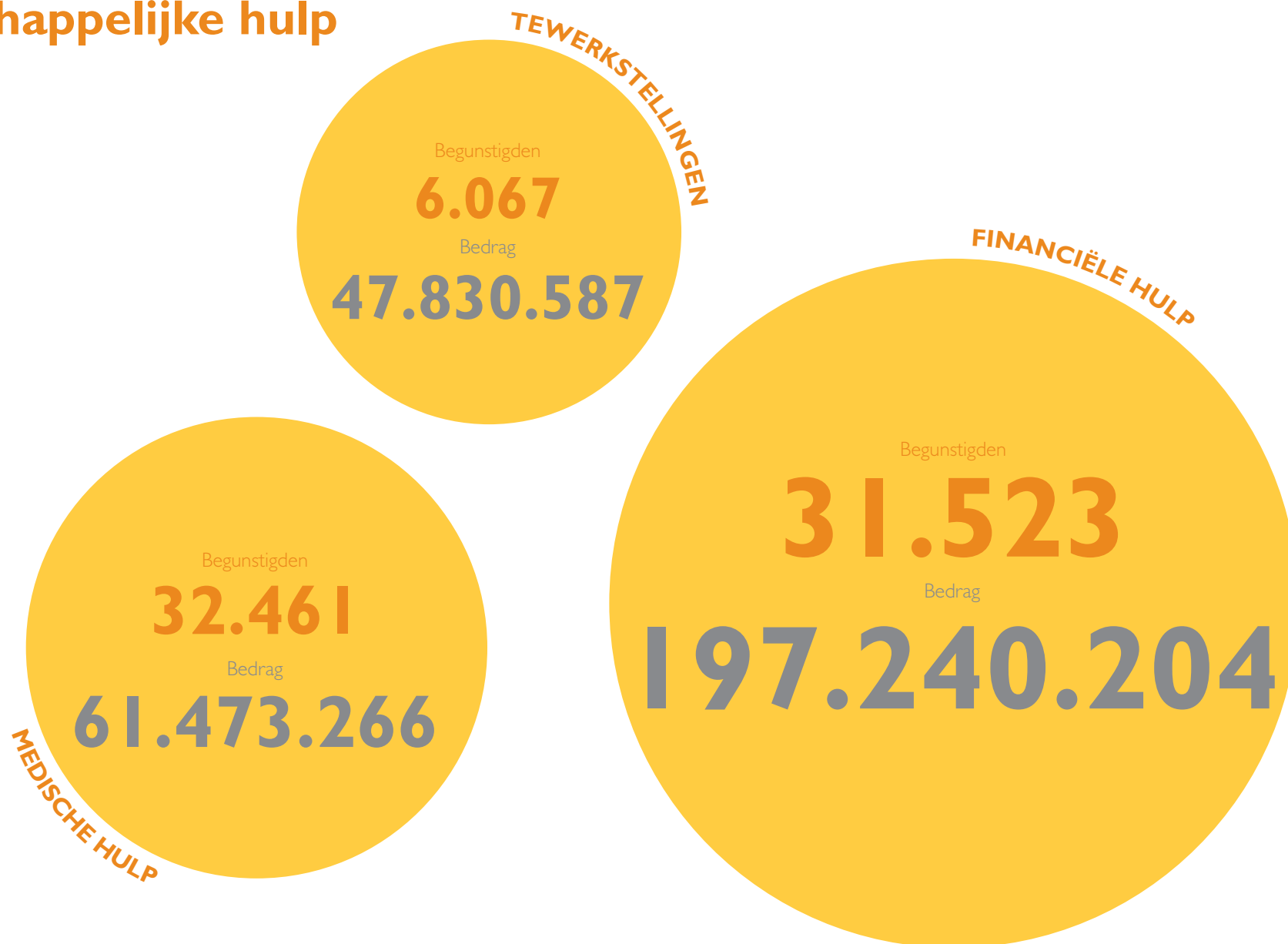
Begunstigden

153.036

Bedrag

540.325.108

Maatschappelijke hulp

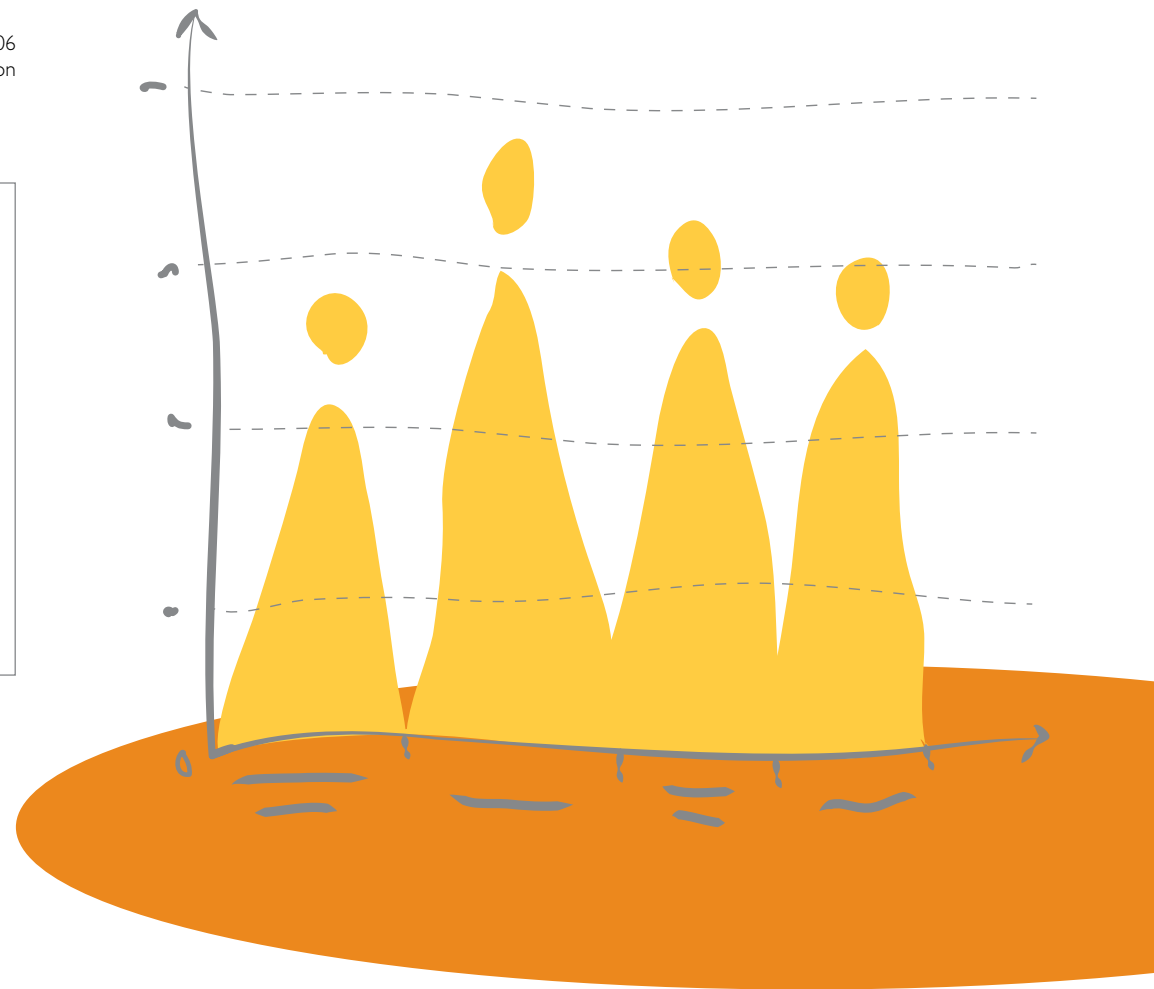
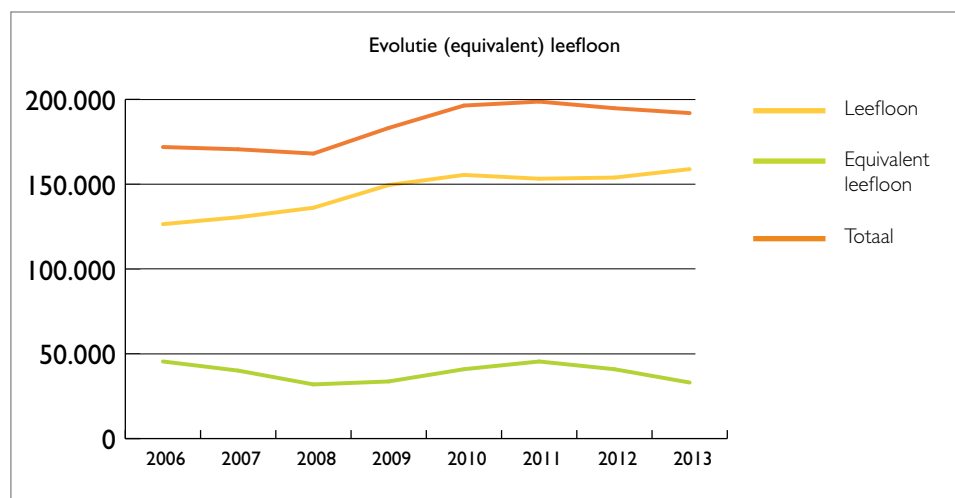

Belangrijke tendensen in 2013

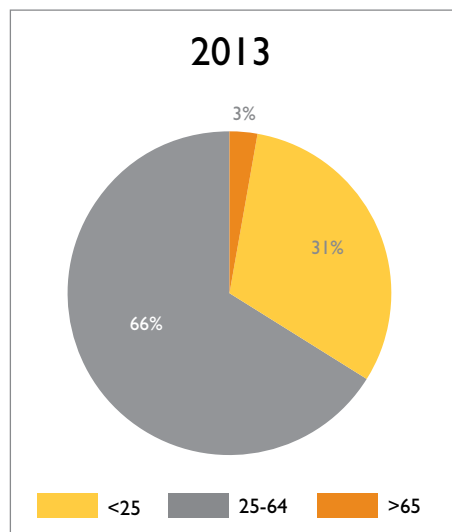
(Equivalent) leefloon: Algemeen

In 2013 kregen 191.927 personen een (equivalent) leefloon. Het aantal leefloners was gedurende de periode 2006 tot 2013 nooit zo hoog als in het laatste jaar, namelijk 158.880. Het aantal personen met een equivalent leefloon daalde de afgelopen 3 jaar tot 33.045 in 2013.

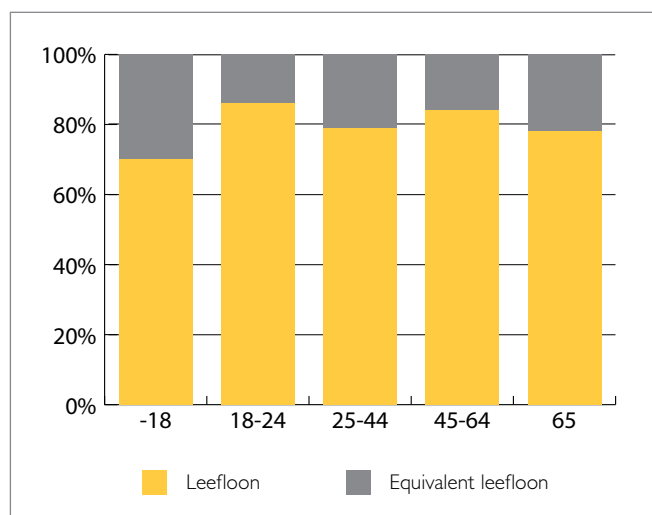

Jongeren

Het aantal jongeren dat een beroep doet op een (equivalent) leefloon steeg met 17% tussen 2006 (50.161) en 2013 (58.991). Een relatief kleine groep van 65-plussers groeide aan van 4.503 in 2006 tot 5.554 in 2013 (+23%). De middengroep van 25 tot 65 jaar kende tijdens dezelfde periode een stijging van 8%. In 2013 was 1 op 3 van de personen die een (equivalent leefloon) verkregen jonger dan 25 jaar.

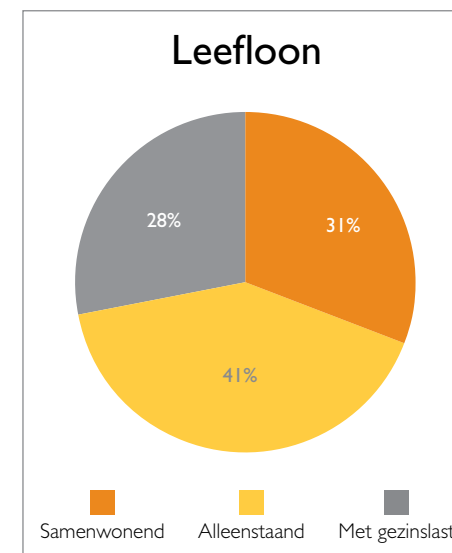

Wordt enkel de groep jongeren met een leefloon beschouwd, dan nemen zij 32% van het geheel voor hun rekening en is de stijging ten opzichte van 2006 28%. Binnen de groep van (equivalent) leefloners is de verhouding 70-30 in de leeftijdscategorie min 18, voor de andere leeftijdsgroepen ligt deze verhouding meer in het voordeel van de subgroep leefloon. Opvallend is het lage aandeel, in 2013, van personen met een equivalent leefloon in de leeftijdsgroep 18 tot 24.

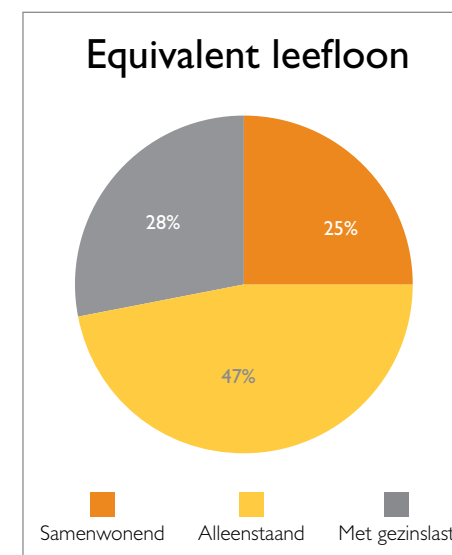

Categorie

Binnen het leefloon is 1 op 3 samenwonend, 28% heeft gezinslast en 41% is alleenstaand. Ten opzichte van dezelfde periode vorige jaar zijn de verhoudingen slechts in beperkte mate gewijzigd.

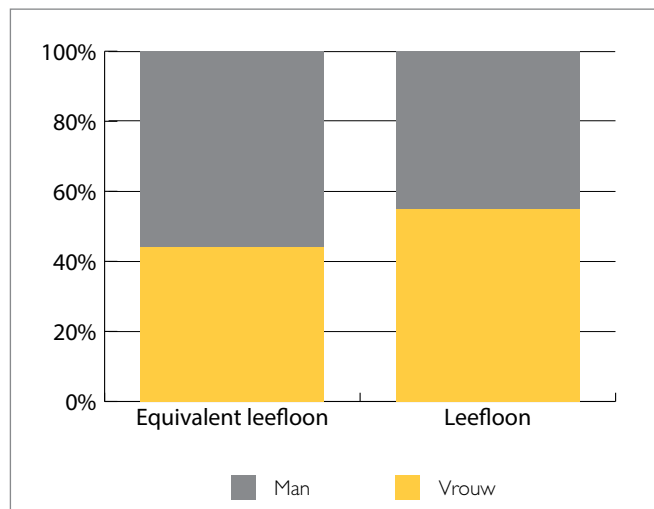

Binnen het equivalent leefloon ziet de verhouding, in december 2013, er anders uit ten opzichte van de verdeling per categorie binnen het leefloon. Een kleiner aandeel samenwonenden (25%) een groter aandeel alleenstaanden (47%) en eenzelfde aandeel personen met gezinslast.

Geslacht

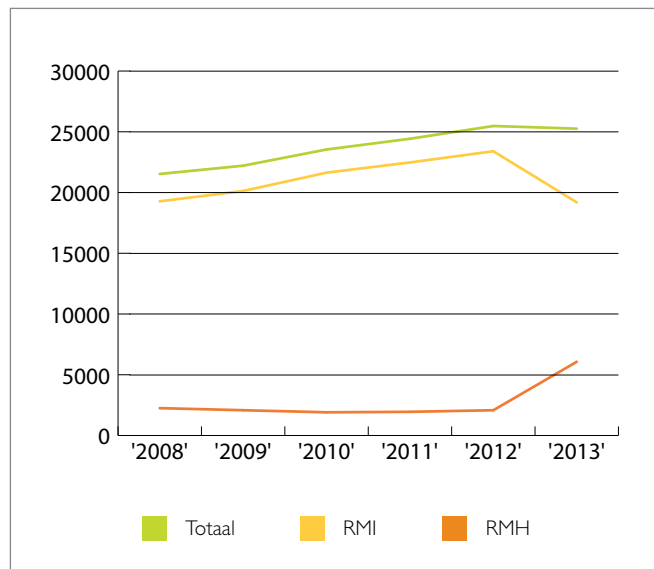
Een meerderheid van de personen met een leefloon is vrouwelijk (56%). Een meerderheid van de personen met een equivalent leefloon is mannelijk (55%).

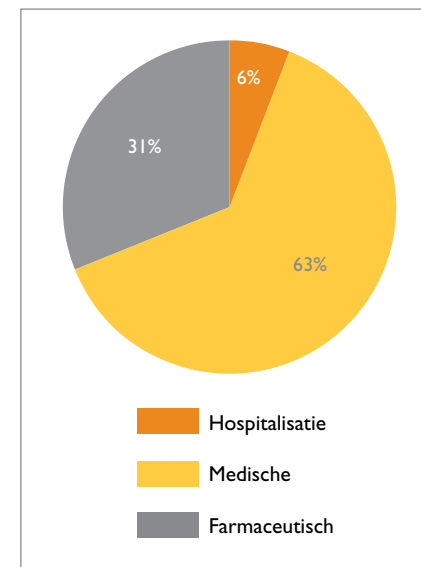
Tewerkstelling

In 2013 werden er 25.257 personen tewerkgesteld door het OCMW via een maatregel waarvoor de federale Staat tussenkomt (Artikel 60§7, Artikel 61, SINE, ACTIVA, DSP, invoeginterim), daarvan waren er 19.190 binnen het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) tewerkgesteld en 6.067 binnen het Recht op Maatschappelijke Hulp (RMH). De verhouding RMH en RMI alle tewerkstellingen is een trendbreuk.

Het totale aantal tewerkstellingen lag in 2013 iets lager ten opzichte van het niveau van 2012. De jaren voordien werd telkens een stijging van het aantal vastgesteld.

In 2013 deden 32.461 personen een beroep op het OCMW voor de terugbetaling van (dringende) medische uitgaven. De meeste waren van medische oorsprong.

3. Focus 2013

Gedurende het jaar 2013 zette de POD Maatschappelijke Integratie zijn inspanningen voort om zijn statistieken naar een breder publiek te communiceren. Een van de middelen om dit te realiseren is de statistische focus, die een specifiek onderwerp nader belicht.

3.1. Clusters op basis van inkomen

De Belgische OCMW's werden op basis van het inkomen opgedeeld in vier gelijke groepen van 147. Het onderscheidend criterium was het mediaan netto belastbaar inkomen per gemeente zoals opgenomen in de personen-belasting van 2005 (aangiftes 2006). Het mediaan netto belastbaar inkomen van België was in 2005 13.961 euro.

Onderstaande clusterindeling werd bekomen:

- Inkomenscluster IC1: gemeenten met een mediaan inkomen tussen 9.919 en 13.268 euro (gemeenten met laag mediaan inkomen)
- Inkomenscluster IC2: gemeenten met een mediaan inkomen tussen 13.290 en 14.175 euro (gemeenten met laag tot matig mediaan inkomen)
- Inkomenscluster IC3: gemeenten met een mediaan inkomen tussen 14.186 en 15.233 euro (gemeenten met matig tot hoog mediaan inkomen)
- Inkomenscluster IC4: gemeenten met een mediaan inkomen tussen 15.239 en 18.963 euro (gemeenten met hoog mediaan inkomen)

Welke zijn de vaststellingen bij de indeling van de OCMW's volgens inkomen?

Alle types steun waarvoor de federale Staat in een terugbetaling voorziet samen kwamen voor 2012 overeen met gemiddeld 149.076 mensen per maand die geholpen werden.

Rechthebbenden op OCMW-steun per inkomenscluster per 1.000 inwoners							
Gemiddeld maandelijks aantal			Gemiddeld aantal per 1.000 inwoners				
Jaar	BE	Groei-percentage	BE	IC1	IC2	IC3	IC4
2003	128.657	-	12,4	19,7	10,8	10,0	7,8
2004	129.967	1,0%	12,5	20,5	10,4	9,9	7,8
2005	129.942	0,0%	12,4	21,0	10,1	9,6	7,5
2006	129.464	-0,4%	12,3	21,7	9,9	9,1	7,0
2007	126.652	-2,2%	12,0	21,9	9,5	8,5	6,2
2008	123.724	-2,3%	11,6	22,1	9,1	7,9	5,4
2009	133.099	7,6%	12,3	23,5	9,8	8,3	5,4
2010	143.012	7,4%	13,1	25,2	10,4	8,9	5,5
2011	146.426	2,4%	13,3	26,2	10,4	8,9	5,4
2012*	149.076	1,1%	13,6	26,9	10,6	8,9	5,5

* Eerste twee maanden. Veranderingspercentages t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar.

Vaststelling is dat hoe lager de inkomens van een cluster zijn, hoe hoger het totaal aantal OCMW-gerechtigden per 1.000 inwoners. Daarenboven steeg het aantal OCMW cliënten in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1). In 2012 was het aantal OCMW cliënten per 1.000 inwoners bijna vijf keer hoger in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1) dan in de cluster van gemeenten met hoog mediaan inkomen (IC4).

Het inkomen van een gemeente hangt samen met de sociaaleconomische context waarin de gemeente zich bevindt. De link naar de activeringscapaciteit van het OCMW wordt bestudeerd aan de hand van het aantal personen dat een tewerkstellingsmaatregel genoot.

Tewerkstellingsmaatregelen in België en per inkomenscluster voor 1.000 inwoners							
Gemiddeld maandelijks aantal			Gemiddeld aantal per 1.000 inwoners				
Jaar	BE	Groei-percentage	BE	IC1	IC2	IC3	IC4
2003	8.829	-	0,9	1,4	0,8	0,6	0,4
2004	10.069	14,0%	1,0	1,6	0,8	0,7	0,4
2005	10.838	7,6%	1,0	1,8	1,0	0,8	0,5
2006	11.673	6,5%	1,1	1,9	1,1	0,8	0,5
2007	11.673	1,1%	1,1	1,9	1,1	0,8	0,5
2008	11.547	-1,1%	1,1	1,8	1,1	0,7	0,5
2009	11.812	2,3%	1,1	1,8	1,1	0,7	0,5
2010	12.619	6,8%	1,2	1,8	1,2	0,8	0,6
2011	13.299	5,4%	1,2	1,9	1,2	0,9	0,6
2012*	13.634	2,9%	1,2	2,0	1,3	0,9	0,6

* Eerste acht maanden. Veranderingspercentages t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar.

Het aantal mensen dat een tewerkstellingsmaatregel geniet per 1.000 inwoners, was in 2012 hoger in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1) dan in de cluster van de gemeenten met hoog mediaan inkomen (IC4). Dit ging gepaard met ratio's van het aantal begunstigden per 1.000 inwoners in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1) die hoger waren dan in de cluster van de gemeenten met hoog mediaan inkomen (IC4).

Vastgesteld wordt dat de intensiteit van de tewerkstellingsmaatregelen, hetzij de verhouding tewerkgestelde personen in verhouding¹¹ tot het aantal personen dat het recht op maatschappelijke integratie of het recht op maatschappelijke hulp geniet, in 2012 het laagst was in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1).

Aandeel tewerkstellingen in België en per inkomenccluster					
Jaar	BE	IC1	IC2	IC3	IC4
2003	7,2%	7,6%	7,8%	6,8%	5,3%
2004	8,2%	8,4%	9,6%	7,7%	5,8%
2005	8,9%	8,9%	10,7%	8,7%	6,3%
2006	9,6%	9,2%	11,9%	9,3%	7,3%
2007	9,9%	9,2%	12,8%	9,6%	8,1%
2008	10,1%	9,0%	13,2%	9,9%	9,6%
2009	9,6%	8,3%	12,5%	9,7%	10,7%
2010	9,5%	7,9%	12,5%	10,0%	11,4%
2011	9,8%	7,8%	13,0%	10,8%	12,6%
2012*	10,0%	8,0%	13,4%	11,3%	12,4%

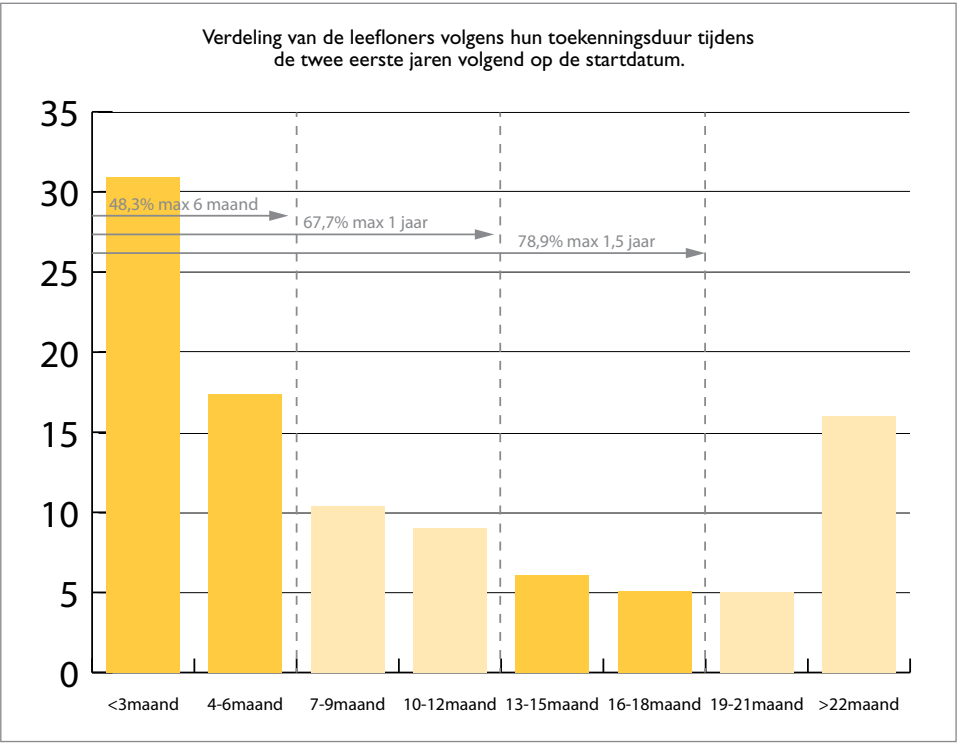
* Eerste acht maanden. Veranderingspercentages t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar.

Er moet op gewezen worden dat hier een grootte-effect een grotere impact heeft dan het criterium inkomen. Het is moeilijker voor de OCMW's met het hoogst aantal begunstigden om de nationale drempel van 10% (verhouding van tewerkstelling op totaal aantal begunstigden) te overschrijden. Dit percentage is vrij stabiel in de cluster van de gemeenten met laag mediaan inkomen (IC1) terwijl het sinds 2003 haast voortdurend aan het toenemen is in de drie andere clusters.

3.2. Duurtijd

Voor een gerechtigde kan een toekenningsduur berekend worden en dit voor elke soort ontvangen steun. Deze duur komt overeen met het aantal dagen steun dat (werd betaald) tijdens de maand of het jaar:

Een eerste manier om de toekenningsduur te analyseren, bestaat in het verdelen van alle gerechtigden die een leefloon hebben ontvangen tussen 1 januari 2002 en 31 december 2012, volgens hun toekenningsduur verdeeld in acht reeksen. Er moet worden opgemerkt dat deze reeksen niet noodzakelijk overeenkomen met ononderbroken periodes van steun. De steekproef beperkt zich tot personen die het leefloon hebben ontvangen ten vroegste in januari 2004. De toekenningsduur werd gemeten in de twee jaar volgende jaren.

11 Verhouding van de tewerkstellingsmaatregelen: aantal mensen die een tewerkstellingsmaatregel genieten ten opzichte van alle mensen die een leefloon, financiële steun of een tewerkstellingsmaatregel genieten.

De analyse toont aan dat bijna de helft van de populatie (48,3 %) niet langer dan 6 maanden het leefloon geniet. Dit toont aan dat de OCMW's een springplank zijn naar maatschappelijke integratie. Bovendien is slechts een klein gedeelte (16 %) van de gerechtigden voor wie de herintegratie moeilijker en langzamer verloopt (meer dan 21 maanden).

De populatie telt 272.540 personen. De gemiddelde toekenningsduur bedraagt 279 dagen, de mediane duur 201 dagen. Slechts 1,1 % (3.046 personen) hebben het leefloon ontvangen gedurende 2 volledige jaren of langer.

3.3. OCMW en aan het werk

Het hebben van een betaalde job is de beste garantie om niet in de armoede verzeild te geraken. Betaalde arbeid biedt evenwel geen totale bescherming. Een persoon kan aan het werk zijn maar toch een beroep moeten doen op OCMW-steun.

Onder werknemers die een beroep doen op OCMW-steun moet hier worden verstaan de werknemers van wie de arbeidsinkomens onvoldoende zijn op het niveau van het gezin en die een aanvulling ontvangen onder de vorm van leefloon of maatschappelijke dienstverlening.

De analyse is gebaseerd op de statistieken van de POD MI, aangevuld met geaggregeerde gegevens vanuit de Data-warehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

De personen die tewerkgesteld worden door het OCMW (in hoofdzaak via toepassing van artikel 60, §7) vormen geen onderdeel van de onderzochte populatie. Wanneer een tewerkstelling aangeboden wordt door het OCMW via toepassing van een van de tewerkstellingsmaatregelen dan krijgt de begunstigde geen aanvullend leefloon vermits het minimumloon het leefloonbedrag overschrijdt.

3.3.1. De werknemers die een beroep doen op OCMW-steun onder de vorm van een leefloon

Beginnt een persoon vanuit het statuut van leefloon te werken dan kan er een vrijstelling bekomen worden van het inkomen uit werk bij de berekening van het inkomen dat gepaard gaat met de toekenning van een leefloon. De vrijstelling van het beroepsinkomen (of SPI krachtens artikel 35¹²) heeft tot doel de sociaalprofessionele integratie te bevorderen van de leefloners die beginnen te werken of die een beroepsopleiding starten. De personen die door het OCMW worden geholpen worden op die manier aangemoedigd om zich geleidelijk opnieuw in te schakelen op de arbeidsmarkt.

Het beroepsinkomen in het kader van een artistieke activiteit¹³ kan eveneens een SPI-vrijstelling genieten. Deze werknemers genieten vrijstelling wanneer zij slechts op bepaalde momenten voltijds werken.

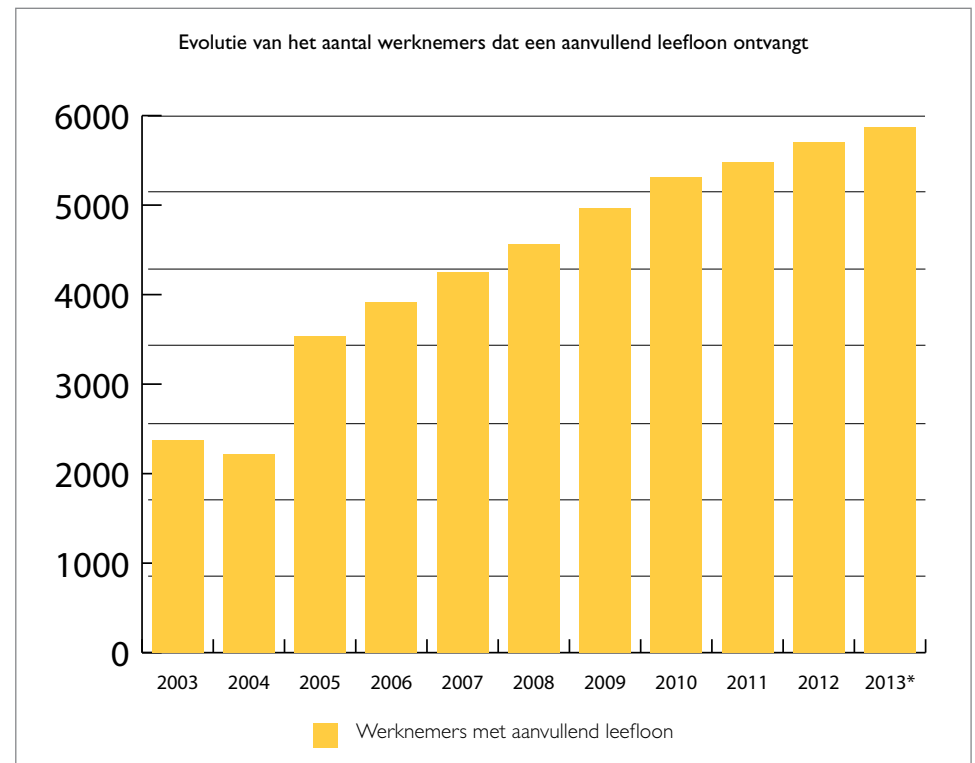
Er zijn eveneens werknemers met een aanvullend leefloon die geen SPI-vrijstelling genieten. De SPI-vrijstelling activeren bij het ontvangen van een arbeidscontract van zeer korte duur is soms niet opportuun, gelet op het tijdelijke karakter van deze tewerkstelling.

Er zijn drie soorten werknemers te onderscheiden die een beroep doen op OCMW-steun onder de vorm van een leefloon:

- De personen die beginnen te werken en die een beroep doen op de SPI-vrijstelling, waaronder personen met de hoedanigheid van artiest;
- De personen die aan het werk zijn voordat ze bij het OCMW aankloppen voor steun;
- De personen die beginnen te werken en waarvan het beroepsinkomen klein of niet standvastig genoeg is om van start te gaan met de SPI-vrijstelling;

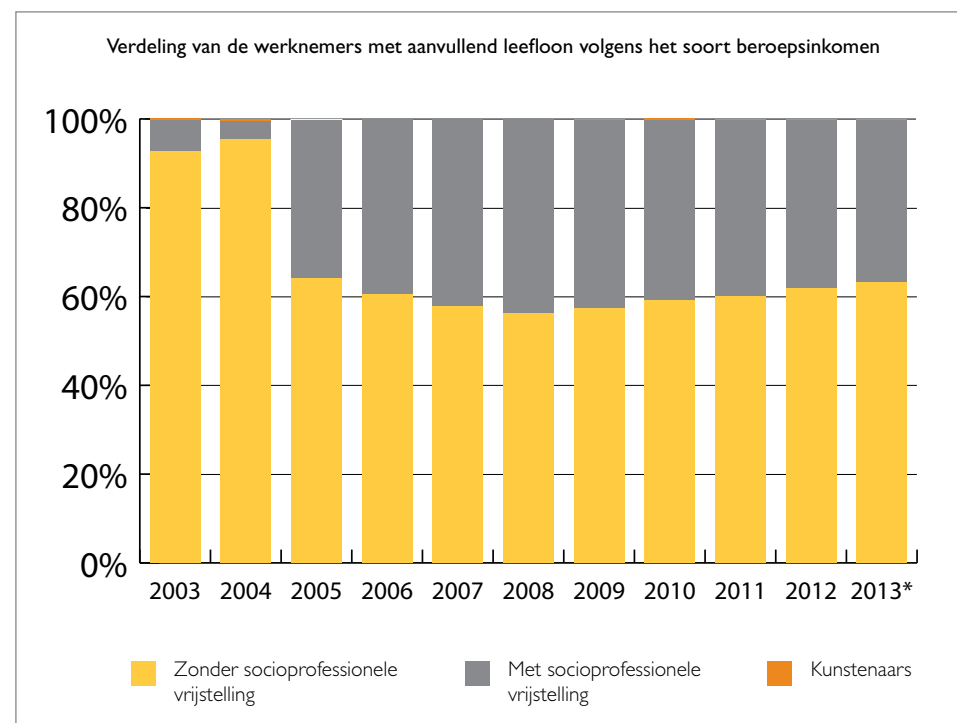
Bovenstaande werknemers volgen twee te onderscheiden parcours. De eerste, in de zin van een sociaalprofessionele re-integratie, is deze van de werknemers die door het OCMW begeleid worden bij progressieve re-integratie in de arbeidsmarkt. De tweede betreft de groep met een beroepsinkomen hebben dat laag is als gevolg van een niet duurzame arbeidsbetrekking en daardoor een beroep moeten doen op OCMW steun.

Het totale aantal werknemers met aanvullend leefloon stijgt tussen 2003 en 2013, zoals onderstaande grafiek aantoont.

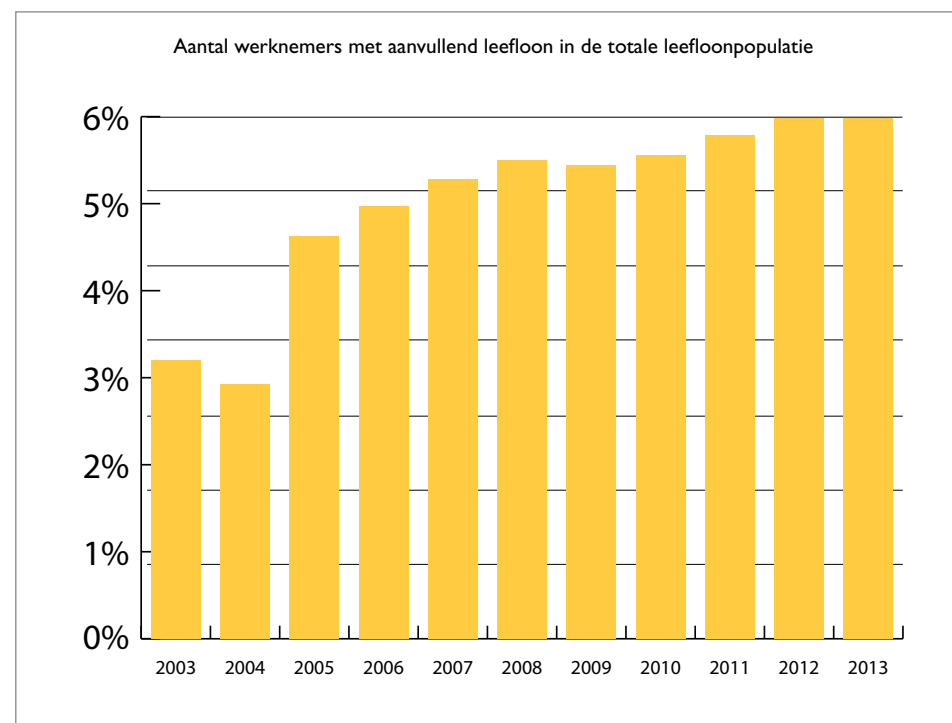

Na een lichte daling in 2004 is de stijging tussen 2005 en 2012 onophoudelijk, dit met een gemiddeld stijgingspercentage van jaarlijks 6,1%. Het stijgingsritme bekoelde licht in 2013, met een gemiddelde stijging van het aantal werkenden met aanvullend leefloon van 4% gedurende de eerste 8 maanden. Er waren in de eerste 8 maanden van 2012 5.873 personen aan het werk die OCMW-steun kregen¹⁴. Ter vergelijking: in 2005 waren dat er 2.374, of 2,5 keer minder.

Vóór 2005 werd de SPI-vrijstelling weinig gebruikt, zoals de volgende grafiek aantoont. Binnen de groep van werknemers met aanvullend leefloon was in 2008 het aandeel van de personen met SPI-vrijstelling 43,7%, in 2013* was het gedaald tot 36,5%.

Uitgedrukt in percentage van het aantal personen dat het recht op maatschappelijke integratie geniet, zijn de personen die aan het werk zijn met aanvullend leefloon in opmars. Terwijl in 2013 het aandeel werkenden met aanvullend leefloon 6% van het totale aantal begunstigen bedroeg, was dit 10 jaar eerder slechts 3,2%. Met uitzondering van een lichte daling in 2009, stijgt het aantal werknemers met een aanvullend leefloon in de totale leefloonpopulatie voortdurend.

¹² Koninklijk Besluit (KB) van 11 juli 2002 houdend het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

¹³ Wordt als artistieke activiteit beschouwd: de creatie en vertolking van artistieke werken, inzonderheid op het vlak van de audiovisuele en beeldende kunsten, de muziek, de literatuur, het spektakelbedrijf, het decorontwerp en de choreografie.

¹⁴ Meest recente stabiele cijfers

Colofon

Redactie en coördinatie:

POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

Hoofredacteur:

Valérie Andoulsi - Dienst communicatie

Creatie en opmaak:

Commotie (www.commotie.be)

Druk:

Finpress

Verantwoordelijke uitgever:

Julien Van Geertsom, Koning Albert II-laan 30, 1000 Brussel

Juni 2014

Dit verslag werd gedrukt op 100 % gerecycleerd papier met plantaardige inkt.

Contact houden

POD Maatschappelijke Integratie
Koning Albert II-laan, 30
1000 Brussel

De POD MI is bereikbaar via de Front Desk van maandag tot donderdag van 8.30 uur tot 16.30 uur en op vrijdag van 8.30 uur tot 16 uur.

E-mail: vraag@mi-is.be

Telefoon: +32 2 508 85 85 (NL)

Fax: +32 2 508 86 10

Voor meer informatie, bezoek onze site op het adres **www.mi-is.be** en abonneer u op de elektronische nieuwsbrief van de POD Maatschappelijke Integratie.

De POD MI is ook uitgebreid actief op de sociale media. Je kan samen met ons delen en uitwisselen op:

@pod_mi

fb.com/podmaatschappelijkeintegratie

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
BETER SAMEN LEVEN
SPP INTÉGRATION SOCIALE
MIEUX VIVRE ENSEMBLE

